

waterschap
**Hollandse
Delta**

1e begrotingswijziging 2025 (Burap)

Foto: Robuuste watergang met natuurvriendelijke oevers

Inhoudsopgave

Algemeen	3
Inleiding	4
Leeswijzer	5
Samenvatting	6
Programma's	10
Toekomstbestendig water- en wegbeheer	11
Waterveiligheid	16
Voldoende en Schoon Water	22
Waterketen	35
Wegen	47
Bestuur en Organisatie	59
Algemene dekkingsmiddelen	69
Paragrafen	71
Uiteenzetting van de financiële positie	72
Bedrijfsvoering	81
Bijlagen	87
Aansluiting	87
Lijst van afkortingen	89

Algemeen

Inleiding

Op 27 november 2024 heeft de Verenigde Vergadering (VV) ingestemd met de Programmabegroting 2025 en de meerjarenraming 2026-2029 (verder Programmabegroting 2025). De 1e begrotingswijziging 2025 (Burap), verder 1e begrotingswijziging genoemd, geeft een toelichting op de voortgang van onze ambities en inspanningen en de speerpunten en maatregelen die voor alle programma's zijn opgenomen in de Programmabegroting 2025.

De exploitatiebudgetten en investeringskredieten die in de Programmabegroting 2025 zijn opgenomen zijn gebaseerd op inzichten en inschattingen die in de loop van 2024 zijn gemaakt. Door allerlei ontwikkelingen is de situatie in 2025 anders dan ingeschat en waar nodig zijn aanpassingen gedaan op basis van de meest actuele inzichten. Door middel van de 1e begrotingswijziging wordt de Programmabegroting 2025 aangepast.

In de VV van 18 december 2024 is besloten om de voortgangsrapportages per 1 januari 2025 aan te passen naar twee in plaats van drie begrotingswijzigingen. De 1e begrotingswijziging is een inhoudelijke en financiële rapportage en zal in de VV van 2 juli 2025 ter goedkeuring worden voorgelegd. De 2e begrotingswijziging 2025, welke financieel/technisch van karakter is, zal in de VV van december 2025 ter goedkeuring worden voorgelegd.

Leeswijzer

In deze 1e begrotingswijziging staat een korte samenvatting van het financiële resultaat.

Verder wordt de voortgang van onze activiteiten en speerpunten beschreven. Daarna worden de mutaties op de exploitatie en de investeringen per programma toegelicht en de financiële realisatiegraad weergegeven.

In de paragrafen worden onder andere de mutaties op de reserves en voorzieningen en op de bedrijfsvoering toegelicht. Tot slot volgt nog een aantal bijlagen. Daarin is onder andere de aansluiting met de oorspronkelijke Programmabegroting 2025 opgenomen.

Hieronder volgt een korte toelichting op de tabellen:

Opbouw financiële tabellen exploitatie

Programma	Begroting	Begroting (incl. wijzigingen)	Realisatie	Begroting (na bijstelling)	Bijstelling
-----------	-----------	-------------------------------------	------------	-------------------------------	-------------

De kolom 'Begroting' weerspiegelt de cijfers uit de Programmabegroting 2025. In de kolom 'Begroting (incl. wijzigingen)' zijn deze cijfers bijgewerkt met de tussentijdse begrotingswijzigingen, waaronder aparte VV-besluiten. De realisatie tot en met 31 maart 2025 wordt weergegeven in de kolom 'Realisatie'. De kolom 'Begroting (na bijstelling)' bevat de begrotingscijfers inclusief de voorgestelde bijstellingen. De kolom 'Bijstelling' toont de voorgestelde mutaties op de budgetten zoals opgenomen in dit planning- en controlproduct.

Alle bedragen in de tabellen van deze 1e begrotingswijziging zijn afgerond (bedragen x € 1 miljoen). Dit leidt in enkele gevallen tot afrondingsverschillen.

Samenvatting

Exploitatie

De mutaties in de 1e begrotingswijziging leiden tot een resultaat van € 1,1 miljoen voordeel. Onderstaande tabel geeft het geprognosticeerde resultaat per programma weer. Alle bedragen in de tabellen van deze 1e begrotingswijziging zijn afgerond (bedragen x € 1 miljoen). Dit leidt in enkele gevallen tot afrondingsverschillen.

(bedragen x € 1 mln.)

Programma	Begroting	Begroting (incl. wijzigingen)	Realisatie	Begroting na bijstelling	Bijstelling
Saldo van baten en lasten voor bestemming	10,5	10,6	37,8	9,4	-1,2
Waterveiligheid	23,0	23,0	3,4	23,3	0,4
Voldoende en Schoon Water	69,9	69,9	11,8	69,2	-0,6
Waterketen	94,9	94,9	21,1	94,9	0,0
Wegen	16,2	16,2	-5,4	14,8	-1,3
Bestuur en Organisatie	28,8	28,9	8,3	29,7	0,8
Dekkingsmiddelen	-222,2	-222,2	-1,4	-222,6	-0,4
Reserve mutaties	-10,5	-10,6	-8,2	-10,5	0,1
Onttrekking aan reserves	-10,5	-10,7	-8,3	-11,7	-1,0
Toevoeging aan reserves	0,1	0,1	0,1	1,2	1,2
Saldo van baten en lasten na bestemming	0,0	0,0	29,6	-1,1	-1,1

Waterveiligheid

Het nadeel van € 0,4 miljoen op het programma Waterveiligheid is met name ontstaan als gevolg van vertragingen op dijkversterkingsprojecten. Hierdoor is werk van 2024 doorgeschoven naar 2025.

Voldoende en Schoon Water

Het voordeel van € 0,6 miljoen op het programma Voldoende en Schoon Water wordt grotendeels veroorzaakt door de actualisatie van de kapitaallasten op basis van de boekwaarde per 1 januari 2025.

Waterketen

Bij het programma Waterketen hebben de belangrijkste mutaties betrekking op de actualisatie van de kapitaallasten op basis van de boekwaarde per 1 januari 2025 en het doorrekenen van de definitieve tarieven die niet bekend waren bij het opstellen van de begroting 2025. Per saldo zijn deze mutaties budgetneutraal.

Wegen

Er wordt een voordeel gemeld van € 1,3 miljoen op het programma Wegen. Dit voordeel wordt grotendeels veroorzaakt door de actualisatie van de kapitaallasten op basis van de boekwaarde per 1 januari 2025. Hiernaast zijn er ten opzichte van de begroting meer middelen benodigd voor het uitvoeren van storingsonderhoud (door derden) aan de assettypes verkeersvoorzieningen en openbare verlichting en onderzoeken in de pre-projectfase.

Bestuur en Organisatie

Bij Bestuur en Organisatie is sprake van een nadeel van € 0,8 miljoen. De belangrijkste oorzaak zijn de extra inhuurkosten voor inzet op het programma Wegen. Deze extra kosten worden gedekt uit het voordeel bij het programma Wegen.

Algemene dekkingsmiddelen

Bij Algemene dekkingsmiddelen is sprake van een voordeel van € 0,4 miljoen als gevolg van een lagere deelnemersbijdrage aan SVHW en een lagere bijdrage aan de kosten van DigiD.

Investerings

Onderstaande tabel bevat het inzicht in de verwachte uitgaven 2025 (bruto investering) van de potentiële, geplande en lopende investeringen.

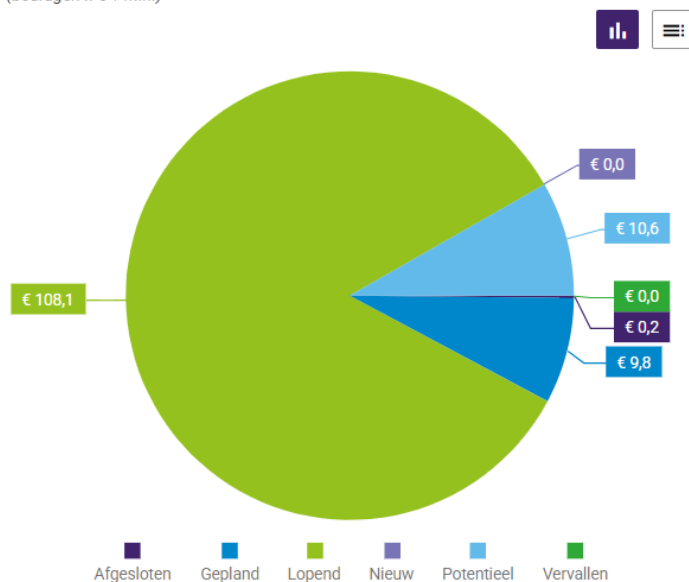
(bedragen x € 1 mln.)

Programma	Begroot	Begroot (incl. wijziging)	1e Begrotingswijziging
Waterveiligheid	23,3	23,3	18,8
Voldoende en Schoon Water	13,2	15,7	15,4
Waterketen	60,8	58,3	39,1
Wegen	22,9	27,0	24,2
Bestuur en Organisatie	4,5	4,5	4,9
Totaal investeringsuitgaven	124,6	128,8	102,3

Specificatie van de investeringsuitgaven (bruto investering) 2025 gesplitst naar status investeringen:

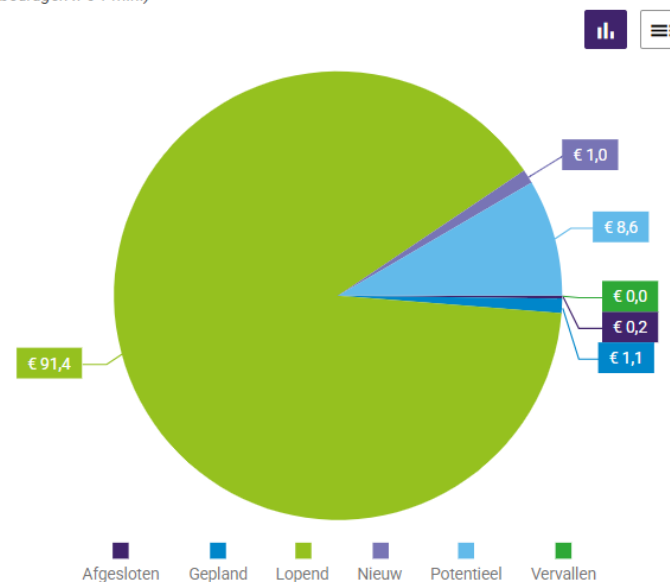
Begroot (incl. wijzigingen)

(bedragen x € 1 mln.)

Begroot (na bijstelling)

(bedragen x € 1 mln.)

De geplande investeringen zijn afgenomen als gevolg van het vrijmaken van de investering ALM GOS. Daarnaast is de omvang van de lopende investeringen verlaagd door een herziening van de verwachte uitgaven. Bij de programma's wordt dit nader toegelicht bij het onderdeel realisatiegraad.

Programma's

In dit hoofdstuk worden de programma's nader beschreven. Per programma wordt inzicht gegeven in de (lange termijn) doelen en speerpunten uit het Waterbeheerprogramma en Wegenbeheerprogramma. Achtereenvolgens komen de programma's Waterveiligheid, Voldoende en Schoon Water, Waterketen en Wegen aan bod.

Toekomstbestendig water- en wegbeheer

Onze planeet staat onder druk door de groeiende wereldbevolking en een toenemend welvaartsniveau. We hebben te maken met klimaatverandering, milieuvervuiling, uitputting van schaarse grondstoffen in de bodem en achteruitgang van de biodiversiteit. Dit alles heeft gevolgen voor de leefbaarheid, de gezondheid van mens, plant en dier en de voedselzekerheid. Aanpassing is nodig om voldoende robuust en veerkrachtig de effecten van klimaatverandering op te vangen. Er moet meer ruimte voor water komen, het watersysteem en de ruimtelijke inrichting moeten we meer in samenhang beschouwen. De ontwikkelingen die op ons afkomen raken ons water- en wegenbeheer in de kern. We zullen er dan ook alles aan moeten doen om verdere klimaatverandering tegen te gaan en ons tijdig aan te passen aan nieuwe omstandigheden. We zetten daarom onverminderd in op de volgende sporen:

- We verbeteren de klimaatbestendige en (water)robuuste inrichting van ons gebied.
- We gaan anders om met hemelwater.
- We vergroenen en versterken de biodiversiteit.
- We beperken onze negatieve impact op milieu en klimaat.

Verbeteren klimaatbestendige & robuuste inrichting

We verbeteren de klimaatbestendige en (water)robuuste inrichting van ons gebied

Het toekomstbestendig maken van ons water- wegbeheer betekent niet alleen dat we klimaatverandering moeten tegengaan maar ook dat we ons zullen moeten aanpassen aan de gevolgen van de klimaatverandering die we nu al ervaren. Dit noemen we klimaatadaptatie. Klimaatadaptatie is een breed begrip. Klimaatadaptatie is het proces waarbij de samenleving zich aanpast aan het veranderende klimaat en de schadelijke gevolgen daarvan probeert te beperken. Die gevolgen doen zich voor in de ruimtelijke inrichting, het waterbeheer, de natuur, de landbouw, tuinbouw en visserij, de gezondheidszorg, de recreatie, het toerisme en bij onze infrastructuur.

Om de aanpak van een klimaatbestendige en waterrobuuste inrichting van ons land te versnellen is in 2017, als onderdeel van het Deltaprogramma, het eerste Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) verschenen. Het DPRA bestaat uit vier inhoudelijke onderdelen – wateroverlast, hittestress, droogte en de gevolgen van een overstroming – en beschrijft zeven ambities:

1. Kwetsbaarheden in beeld brengen met behulp van een stresstest.
2. Via een risicodialog komen tot een adaptatiestrategie.
3. Een uitvoeringsagenda met concrete maatregelen opstellen.
4. Klimaatadaptatieve maatregelen koppelen aan andere opgaven in de fysieke leefomgeving.
5. Klimaatadaptatie stimuleren en faciliteren.
6. Klimaatadaptatieve doelen reguleren en borgen.
7. Schade beperken bij calamiteiten (restrisico).

De uitvoering van het programma Ruimtelijke Adaptatie ligt op koers.

Het waterschap is met de gemeenten en de 6 DPRA werkregio's afspraken aan het maken om conform de planning Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie te starten met de nieuwe cyclus stresstesten-Risicodialoog-Uitvoeringsagenda's in 2025.

We geven brede uitvoering aan het doel 'Stimuleren en Faciliteren' uit het Deltaprogramma inclusief professionaliseren netwerkorganisatie. De stimuleringsregeling van klimaatadaptieve maatregelen is in februari weer van kracht geworden voor particulieren en rechtspersonen zonder winstoogmerk.

We gaan verder met het borgen in beleid en implementeren van klimaatadaptief handelen en relevante landelijke ontwikkelingen binnen het waterschap. Zoals modelregels voor klimaatadaptief bouwen samen met de provincie Zuid-Holland en de Unie van Waterschappen. We leveren vanuit het programma een actieve bijdrage aan urgente landelijke ontwikkelingen als Water & Bodem sturend, NOVEX, en de herijking Deltaprogramma 2026.

We maken de verbinding met het Deltaplan Waterveiligheid met het project Meerlaagse Veiligheid Hoeksche Waard. Een gezamenlijk project met het ministerie I&W, provincie Zuid-Holland, diverse gemeenten, veiligheidsregio en Rijkswaterstaat.

We maken de verbinding met het Deltaplan Zoetwater door het verkennen van de mogelijkheden een Waterbalans op te stellen in de werkregio's.

We gaan anders om met hemelwater

Bij een natuurlijke waterkringloop infiltreert een groot deel van het hemelwater in de bodem. Door het herstel van de natuurlijke waterkringloop en het vergroten van de sponswerking van de bodem, kan in natte periodes het waterbergende vermogen van bodems beter worden benut voor periodes van droogte. We zetten daarbij niet alleen in op hergebruik, vasthouden en bergen, maar ook op sparen, aanvoeren en adapteren. Bovendien zetten we gelijktijdig in op het landelijk gebied, op het stedelijk gebied en op de onderlinge samenhang daartussen. Dit doen we niet alleen. In goede samenwerking met onze gebiedspartners zorgen we voor duurzaam, uitvoerbaar beleid op het gebied van hemelwater.

In 2025 wordt gewerkt aan beleidsvorming voor afkoppelen. De grove opzet wordt nader uitgewerkt waarna een consultatieronde plaatsvindt in het beheergebied. Deze werkzaamheden liggen op koers.

We vergroenen en versterken de biodiversiteit

Ons waterschap beschikt over een groot areaal groen. Onder invloed van klimaatverandering en milieuvervuiling staat de biodiversiteit mondiaal onder druk. Dat merken we ook in Nederland. Van alle inheemse plant- en diersoorten die we in 1900 in ons land hadden is een groot deel verdwenen, zo blijkt uit onderzoek van het Planbureau voor de Leefomgeving. Naast klimaatverandering en milieuvervuiling vormen ook niet-duurzame landbouw, ontbossing, infrastructuur, verstedelijking en energieproductie bedreigingen voor de natuur. In de maatschappij zien we dan ook een toenemende aandacht voor en waardering van 'groen'.

In 2021 hebben we daarom het Groenbeleidsplan 2022-2027 Buitengewoon Groen vastgesteld. Na vaststelling van het groenbeleidsplan zijn we tevens partner geworden in het Deltaplan Biodiversiteitsherstel.

Ons groenbeleid gaat uit van:

- het behouden van de bestaande landschappelijke waarde van het areaal;
- het behouden en waar mogelijk vergroten van de biodiversiteit van het areaal;
- het vergroten van de klimaatadaptieve en klimaatmitigerende waarde van groen;
- het kiezen van alternatieven die onze geloofwaardigheid op het gebied van groen versterken.

Zoals aangegeven in de Programmabegroting gaan we dit jaar door met het reguliere onderhoud van onze groene assets. Daarbij hebben we wel te maken met een nieuwe gedragscode Soortenbescherming in het kader van de Omgevingswet. Deze gedragscode is op 1 april ingegaan. Deze zal gaan leiden tot aanpassing van onze werkzaamheden en veel interne en externe afstemming. De exacte consequenties daarvan zijn nu nog niet geheel te overzien.

*Groenbeleidsplan 2022-2027 - Buitengewoon Groen,
Groene kansen voor onze kerntaken*

We beperken onze negatieve impact op milieu en klimaat

In het Klimaatakkoord van Parijs zijn in 2015 internationale afspraken gemaakt om de opwarming van de aarde te beperken tot 1,5 graad Celsius. In de Nederlandse Klimaatwet is vastgelegd dat we hiertoe de CO₂-uitstoot verminderen met 49% ten opzichte van 1990 zodat we in 2050 klimaatneutraal zijn. In het voorjaar van 2021 heeft de Europese Unie de klimaatdoelstellingen verder aangescherpt naar 55% CO₂-reductie in 2030 ten opzichte van 1990. Daarnaast zijn er op Europees en landelijk niveau afspraken gemaakt over het terugdringen van ons grondstoffengebruik. Nederland werkt in dat verband toe naar een volledig circulaire economie in 2050.

Ons waterschap heeft zich verbonden aan de nationale klimaatdoelstellingen zoals vastgelegd in het Klimaatakkoord en de doelstellingen uit het Grondstoffenakkoord. In december 2022 is daartoe de Agenda Duurzaam WSHD vastgesteld. De in 2019 vastgestelde doelen ('Maat op Klimaat') om in 2050 een volledig circulair werkend waterschap te zijn en onze taken duurzaam en in 2030 volledig energieneutraal uit te voeren zijn daarbij herbevestigd. We hebben daarbij de ambitie om in 2035 klimaatneutraal te zijn, conform de Uniestrategie 'Op weg naar klimaatneutrale waterschappen'. Hiermee werken we aan een klimaatneutraal waterschap. Dit betekent dat we bij de uitvoering van onze taken nagenoeg geen broeikasgasemissies meer zullen uitstoten.

Er zijn knelpunten geïdentificeerd in onze energievoorziening en tussen nu en 10 jaar wordt een tekort verwacht van ongeveer 2mW aan elektrisch vermogen. Dit is vergelijkbaar met 2x Dokhaven. Dat betekent dat op vrijwel alle vernieuwingsprojecten (werven, gemalen, RWZI's) geen capaciteit is voor uitbreiding en dat hier mitigerende maatregelen nodig zijn.

We zijn gestart met het verkennen we de mogelijkheden van congestie-verzachtende maatregelen. Daarmee geven we invulling aan de netcongestiedaal tussen Rijk, waterschappen en netbeheerders.

De haalbaarheidsstudies voor aquathermie op rwzi Dokhaven en Barendrecht zijn afgerond en zien er positief uit. Voor rwzi Barendrecht werkt WSHD samen met NOVAR aan een voorontwerp.

Dit jaar leveren we ook het eerste Klimaatactieplan op. In dit plan zijn de uitvoeringsstrategieën voor een energieneutraal, klimaatneutraal en circulair WSHD in samenhang uitgewerkt. Ook wordt in 2025 een opleidingsprogramma aangeboden gericht op het ontwikkelen van kennis over de Milieu Kosten Indicator (MKI). Het MKI-gestuurd werken vormt een van de hoofdstrategieën om een circulair waterschap te kunnen worden.

Programma Innovatie

De huidige werkwijze is op termijn niet houdbaar; het klimaat verandert, grondstoffen raken op, de arbeidsmarktkrapte houdt aan en de maatschappij heeft hoge verwachtingen van overheden. Innovatie is cruciaal om onze doelen ook in de toekomst te realiseren en hierbij zoveel mogelijk maatschappelijke meerwaarde te creëren. We focussen op zowel technische innovatie (het toepassen van efficiënte nieuwe technieken) als sociale innovatie (het management, de organisatie en de inrichting van werk). Om innovatie te stimuleren binnen WSHD, zetten we in op drie ontwikkelsporen: het verbeteren van het innovatiemanagement, het inrichten van het innovatieproces en het versterken van het innovatief vermogen van de organisatie.

In 2025 wordt een evaluatie uitgevoerd van de drie ontwikkelsporen innovatiemanagement, innovatieproces en het innovatief vermogen. Naar aanleiding van deze evaluatie zal een keuze worden gemaakt over het verder stimuleren van innovatie binnen het WSHD.

Het aanjaaggeld, bedoeld voor het stimuleren van relatief kleine innovaties, is voor 2025 al volledig gereserveerd. Dit is een indicator dat in de organisatie de behoefte bestaat innovatieve ideeën en projecten laagdrempelig op te pakken.

Waterveiligheid

Het programma Waterveiligheid is erop gericht burgers en bedrijven in ons beheersgebied te beschermen tegen overstromingen. Deze bescherming bestaat enerzijds uit het voorkomen dat een overstroming plaatsvindt. Maar omdat absolute zekerheid niet bestaat en er altijd een (kleine) kans is dat er toch een overstroming plaatsvindt, zetten we ook in op maatregelen om de gevolgen van een overstroming zo veel mogelijk te beperken.

We geven hier invulling aan via het principe van de 'meerlaagse veiligheid'. Deze benadering kent drie lagen:

Meerlaagse veiligheid

1. Preventie: het beperken van de kans op een overstroming door voldoende hoge en sterke dijken.
2. Ruimtelijke inrichting: het gebied achter de dijken zodanig inrichten dat de gevolgen van een overstroming zo beperkt mogelijk blijven.
3. Crisisbeheersing: het beperken van de gevolgen van een overstroming door een goede crisisbeheersing (inclusief dijkbewaking), evacuatieplannen e.d.

Na de wateroverlast in Limburg in 2021 zijn op advies van de 'Beleidstafel wateroverlast en hoogwater' hieraan twee lagen toegevoegd: 'waterbewustzijn' en 'duurzaam herstel'.

De kern van het programma Waterveiligheid is en blijft het bieden van veiligheid tegen overstromingen. Deze taak staat niet ter discussie. Maar vanwege allerlei maatschappelijke ontwikkelingen zoals energietransitie, meer druk op de ruimte en de afnemende biodiversiteit is het van belang om na te denken over de manier waarop we met deze ontwikkelingen om gaan. In het Waterbeheerprogramma 2022-2027 zijn de ambities, lange termijn doelstellingen en speerpunten voor deze planperiode opgenomen.

Hoogwaterbeschermingsprogramma

Speciale aandacht in het programma Waterveiligheid is er voor het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). Het bieden van veiligheid tegen overstromingen van onze primaire keringen is een nationale zaak. Vanuit een alliantie tussen alle waterschappen en het Rijk wordt via het HWBP gewerkt aan de wettelijke eis dat in 2050 alle primaire keringen voldoen aan de normen die in 2017 in de wet zijn vastgelegd. Ook de bekostiging van het programma is bij wet geregeld. Het betalen van de solidariteitsbijdrage is één van de verplichtingen voor het waterschap die daaruit voortvloeit. Het is voor ons waterschap niet alleen maar betalen, we ontvangen ook subsidie (baten) voor de versterkingsopgaven in ons gebied. De programmering van die versterkingsopgaven vindt landelijk plaats vanuit de alliantie. De ontwikkelingen die binnen de periode 2025-2029 voorzien zijn, zijn in de begroting verwerkt.

Wat willen we bereiken & wat gaan we daarvoor doen

Langs de lijn van de speerpunten uit het Waterbeheerprogramma wordt in deze paragraaf een toelichting op de afwijkingen gegeven.

Op basis van de resultaten die in 2024 zijn geboekt, zijn de streefwaarden voor de volgende subdoelen aangepast:

- De mate waarin aan de basiseisen voor de zorgplicht wordt voldaan
- De mate waarin de waterkeringen aan de norm voldoen

Vanwege het moment waarop deze begrotingswijziging in procedure gaat, is er nog geen aanleiding om de prognoses voor 2025 verder bij te stellen.

Speerpunt 1: Het op orde houden van de waterkeringen

Subdoel	Norm 2027	Streefwaarde 2025	Prognose 2025
Verbeteren van de inrichting en uitvoering van de zorgplicht			
De mate waarin aan de basiseisen voor de zorgplicht wordt voldaan (%)	100%	90%	85%
De kwaliteit van de informatie (% actueel, betrouwbaar en compleet)	90%	80%	80%
Waarborgen van de veiligheid van de waterkeringen			
De mate waarin de waterkeringen aan de norm voldoen (km)	700 km	655 km	662 km

Speerpunt 3: Het vergroten van de biodiversiteit op de dijken en in de duinen

Subdoel	Norm 2027	Streefwaarde 2025	Prognose 2025
Toename aantal bloem- en kruidenrijk ingerichte dijken			
De hoeveelheid groene keringen bloem- en kruidenrijk ingericht (km's, ha's, %)	40%	35%	35%

Speerpunt 7: Het vergroten van de innovativiteit

Subdoel	Norm 2027	Streefwaarde 2025	Prognose 2025
Vergroten van het inzicht in het gedrag van de waterkeringen			
De kwaliteit van de informatie (% actueel, betrouwbaar, compleet)	90%	80%	80%

Exploitatie en investeringen

Exploitatie

In onderstaande tabel is het exploitatieresultaat van de 1e begrotingswijziging van het programma Waterveiligheid opgenomen.

(bedragen x € 1 mln.)

Beleidsproduct	Begroot	Begroot (incl. wijzigingen)	Realisatie	Begroot (na bijstelling)	Bijstelling
Saldo van baten en lasten voor bestemming	23,0	23,0	3,4	23,3	0,4
Baten	-3,3	-3,3	-0,2	-2,1	1,2
01.10 Preventie (1e laag)	-3,2	-3,2	-0,2	-2,0	1,2
01.20 Ruimtelijke inrichting (2e laag)	-0,1	-0,1	0,0	-0,1	0,0
01.30 Crisisbeheersing (3e laag)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lasten	26,2	26,2	3,6	25,4	-0,8
01.10 Preventie (1e laag)	25,9	25,9	3,5	25,0	-0,8
01.20 Ruimtelijke inrichting (2e laag)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
01.30 Crisisbeheersing (3e laag)	0,3	0,3	0,1	0,3	0,0
Reserve mutaties	-0,7	-0,7	-0,7	-0,7	0,0
Onttrekking aan reserves	-0,7	-0,7	-0,7	-0,7	0,0
	-0,7	-0,7	-0,7	-0,7	0,0
Toevoeging aan reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo van baten en lasten na bestemming	22,3	22,3	2,7	22,7	0,4

De wijzigingen in de exploitatiekosten voor het programma Waterveiligheid resulteren in een bijstelling van per saldo € 0,4 miljoen nadelig. De voornaamste oorzaken hiervan zijn:

- De kapitaallasten zijn geactualiseerd op basis van de boekwaarde per 1 januari 2025 en de bijgestelde rentelasten (voordeel € 0,3 miljoen).
- Het bleek niet haalbaar om de grondzakendossiers, die afkomstig waren uit de dijkversterkingsprojecten in 2017 en 2018, in 2024 af te ronden. Dit levert voor 2025 een nadeel op van € 0,1 miljoen.
- In de 3e begrotingswijziging 2024 is reeds aangekondigd dat de verkenningsfase van Normtraject 20-3 Geervliet-Hekelingen pas in 2025 zou worden afgerond. Voor deze afronding is € 0,1 miljoen budget nodig. De volgende fase van het project (planuitwerkingsfase) start hierdoor ook later. Dit leidt tot een bijstelling van het budget van die fase (voordeel € 0,5 miljoen). Het project wordt gesubsidieerd door het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). De bijstelling van de lasten leidt ook tot een bijstelling van de baten (nadeel € 0,7 miljoen).

- Bij het project Normtraject 17-3 Oostmolendijk zijn werkzaamheden voor het opstellen van het plan van aanpak (basis voor subsidieaanvraag) doorgeschoven naar 2025. Hierdoor starten de werkzaamheden voor de verkenningsfase later (voordeel € 0,2 miljoen). Ook dit project wordt gesubsidieerd door het HWBP. De bijstelling van de lasten leidt ook tot een bijstelling van de baten (nadeel € 0,5 miljoen).

Investerings

In onderstaande tabel zijn de mutaties in de investeringen van het programma Waterveiligheid opgenomen.

Lopende investeringen

(bedragen x 1 mln.)

Investering	M	Scope	Planning aanvang	Planning realisatie	Planning aanvang bijgesteld	Planning realisatie bijgesteld
7202200015 Realisatie Zettingsvloeiing V3T	VV		nov-2022	jun-2027	nov-2022	jun-2027

Toelichting lopende investeringen

7202200015 Realisatie Zettingsvloeiing V3T

Financiën

Na het afgeven van de beschikking zijn mogelijke onvoorziene risico's in beeld gekomen. Hierover zijn nog geen afspraken met het HWBP gemaakt. Daarom staan er geen baten tegenover en is de netto bijdrage van het waterschap op dit project vooralsnog toegenomen.

Potentiële investeringen

(bedragen x 1 mln.)

Investering	M	Scope	Planning aanvang	Planning realisatie	Planning aanvang bijgesteld	Planning realisatie bijgesteld
7202100326 Preventieve maatregelen graverijschade bevers	DH		2025	2029	2026	2029
7202100328 Vervangen beschoeiing Kanaal door Voorne	DH		2025	2025	2025	2025

Toelichting potentiële investeringen*7202100326 Preventieve maatregelen graverijschade bevers**Financiën*

I.v.m. de calamiteit m.b.t. bevergraverij van januari/februari 2025 bij Maasdam en Simonshaven is op beide lokaties bevergaas gedrukt. Voor deze preventieve maatregelen is een separate investering 7202100329 'Preventieve maatregelen graverijschade bevers 2025' aangemaakt waarop de kosten van beide lokaties geboekt worden. Deze kosten zijn in mindering gebracht op deze oorspronkelijke investering.

Tijd

Deze investering gaat verder als raamkrediet voor de periode 2026-2029.

*7202100328 Vervangen beschoeiing Kanaal door Voorne**Financiën*

De geraamde kosten waren gebaseerd op prijspeil 2023. Aanvullend budget is nodig voor de indexatie naar prijspeil 2025.

Nieuwe investering

Investering	Jaar van aanvang	Jaar van realisatie	Toelichting
7202100329 Preventieve maatregelen graverijschade bevers 2025	2025	2025	In het kader van calamiteitenbestrijding is beverwerend gaas aangebracht in de boezemkaden bij Maasdam en Simonshaven. De kosten van deze maatregelen zijn afgezonderd van de reeds bestaande investering 7202100326.

De Verenigde Vergadering heeft op 9 oktober 2024 ingestemd met het inzetten van een programmabreed risicokrediet (PBRK) voor o.a. het programma Waterveiligheid. Vanwege een zeer beperkt aantal investeringen per 1 januari 2025 wordt deze PBRK niet gebruikt.

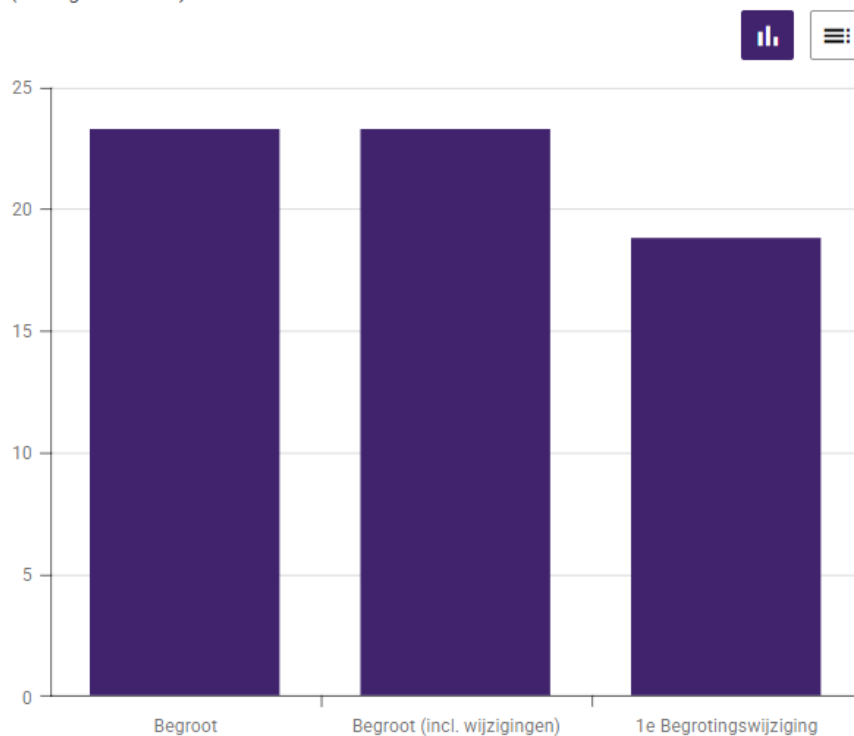
Realisatiegraad

Verwachte realisatiegraad t.o.v. oorspronkelijke begroting	Verwachte realisatiegraad t.o.v. gewijzigde begroting
81%	81%

De realisatiegraad voor 2025 is gedaald naar 81% ten opzichte van de Begroting 2025. Dit wordt veroorzaakt door de gunstige aanbesteding in 2024 van het uitvoeringscontract Zettingsvloeiing Verlengde 3e Toetsronde (ZV3T). Daartegenover staan meer uitgaven op het voorkomen van beverschade door het treffen van preventieve maatregelen en het aanbrengen van de beschoeiing langs het Kanaal door Voorne.

Grafiek realisatiegraad

(bedragen x 1 mln.)

Voldoende en Schoon Water

Het programma Voldoende en Schoon Water richt zich op de zorg voor een goed functionerend watersysteem. Een watersysteem met water van goede kwaliteit, waarin we inzetten op het voldoende aanvoeren van water in droge periodes en het tegengaan van wateroverlast in natte omstandigheden.

Het watersysteem is onderhevig aan allerlei ontwikkelingen. Fysische ontwikkelingen zoals extremer weer en afnemende rivierafvoer door klimaatverandering, maatschappelijke ontwikkelingen zoals veranderende verwachtingen en toenemende bewustwording, en ontwikkelingen in de omgeving zoals veranderend landgebruik en een toenemende druk op de ruimte. Dit betekent dat we als waterbeheerder continu bezig zijn om ervoor te zorgen dat het watersysteem ook in deze veranderende omstandigheden zo veel mogelijk aan de wensen en eisen blijft voldoen. Dit doen we met activiteiten rond beheer, onderhoud en inrichting, maar ook door monitoring, advisering, beeldvorming, handhaving, vergunningverlening, onderzoek en innovatie.

Om lijn te brengen in deze activiteiten, hebben we in het Waterbeheerprogramma 2022-2027 de volgende lange-termijndoelen geformuleerd:

1. Het waterleven is gezond.
2. Het water is schoon.
3. Het watersysteem is robuust en klimaatbestendig.
4. Water heeft (meer)waarde.
5. We voeren ons werk aan het watersysteem op duurzame wijze uit.

Met deze lange-termijndoelen als vertrekpunt, zijn een aantal speerpunten geformuleerd voor de planperiode van het Waterbeheerprogramma (WBP). Dit geeft richting bij het uitvoeren van onze werkzaamheden naar 2027 toe. De speerpunten richten zich op de vernieuwing van het watersysteem en dekken daarmee niet alle activiteiten binnen het programma Voldoende en Schoon Water af. Een groot deel van de jaarlijkse inspanningen betreft de bediening van het watersysteem en (onderhouds-)maatregelen om het watersysteem in stand te houden en achteruitgang te voorkomen.

Wat willen we bereiken & wat gaan we daarvoor doen

Langs de lijn van de speerpunten uit het Waterbeheerprogramma wordt in deze paragraaf een toelichting op de afwijkingen gegeven.

Het grootste deel van de begroting voor het programma Voldoende en Schoon Water is gericht op het uitvoeren van beheer en onderhoud en de vervangingsopgave. De lopende watergebiedsplannen, waarin integraal de verschillende opgaven voor het watersysteem worden aangepakt, worden voortgezet waarbij we met enkele plannen van planvorming naar realisatie gaan. Er wordt volop ingezet op de uitvoering van KRW-maatregelen, KRW doorontwikkeling, beleidsontwikkeling waterkwaliteit en digitalisatie in de vorm van de projecten NBWS-TA en NBWS-BOS en de herziening van het meetnet en monitoringsplannen.

Een omvangrijke maatregel uit het SGBP-3 is de aanleg van 3,86 km natuurvriendelijke oevers (NVO's). In de grondverwerving ten behoeve van de aanleg van deze NVO's zit een grote onzekerheid. We zetten daarom in op een veelvoud van de benodigde opgave van 3,86 km, wetende dat de werkelijke realisatie lager zal liggen. Grondverwervingsprojecten worden door beperkte beschikbaarheid van taxateurs trager uitgevoerd dan gepland. Dit leidt tot een lagere realisatie in 2025 en vormt een risico voor het tijdig inrichten van NVO's die als KRW-maatregel gepland zijn in SGBP-3.

In maart 2025 is de uitvraag voor het opstellen van voorkeursbeslissingen voor de vismigratieroutes voor de planperiode 2022 – 2027 op de markt gezet. De verwachting is dat medio 2026 de voorkeursalternatieven kunnen worden voorgelegd ter besluitvorming. Op het ogenblik voeren we overleg met de verschillende stakeholders die in en rondom het Zuiderdiep belangen hebben. Dit vormt belangrijke input voor het bestuurlijk proces.

Het kabinet heeft besloten te stoppen met het Nationaal Programma Landelijk Gebied. Provincie Zuid-Holland en de waterschappen willen wel doorgaan met een gebiedsgerichte aanpak. De Provincie is regievoerend voor het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG). WSHD is hierop aangehaakt voor Zuid-Hollandse delta.

Binnen de watergebiedsplannen gaan we door met het analyseren en uitwerken van de benodigde maatregelen, zoals het benodigde waterbergend vermogen voor onder meer het klimaat 2050, maatregelen t.b.v. verbetering waterkwaliteit en de instandhoudingsopgave. In 2025 worden naar verwachting 5 watergebiedsplannen 0.2 ter bestuurlijke vaststelling aangeboden.

*De prognose van de peilindicator staat op 90%. Het betreft wettelijke (zorg)plicht vandaar de streefwaarde 100%, die in de praktijk niet haalbaar is.

Speerpunt 1: We geven een impuls aan de waterkwaliteit en biodiverse waternatuur

Subdoel	Norm 2027	Streefwaarde 2025	Prognose 2025
Verbeteren van de visstand			
Het % van het beheergebied dat vispasseerbaar is	25%	1%	1%
Verbeteren waternatuur en een gezond ecologisch evenwicht			
Het % uitgevoerde (KRW-) maatregelen per cluster (investeringen/beheer en onderhoud/ onderzoek)	100%	70%	57%
Het % gestarte KRW maatregelen (planvoorbereiding/in uitvoering)	100%	99%	100%

Speerpunt 3: We maken het watersysteem klaar voor het klimaat van 2050

Subdoel	Norm 2027	Streefwaarde 2025	Prognose 2025
Vergroten van het inzicht in de gevolgen van klimaatverandering voor het watersysteem			
Het % bemalingsgebieden (t.o.v. het totale aantal bemalingsgebieden) waarvoor een actueel watergebiedsplan is vastgesteld op basis van de laatste klimaatinzichten	100%	33%	33%

Speerpunt 4: Het vergroten van de veiligheid van het gebied achter de dijken en duinen

Subdoel	Norm 2027	Streefwaarde 2025	Prognose 2025
Optimaliseren van de beschikbaarheid van zoetwater			
De peilindicator (bestaand instrument waarmee bepaald wordt in hoeverre het peilbeheer overeenstemt met de vastgelegde peilen)	100%	100%*	90%

Exploitatie en investeringen**Exploitatie**

In onderstaande tabel is het exploitatieresultaat van de 1e begrotingswijziging van het programma Voldoende en Schoon Water opgenomen.

(bedragen x € 1 mln.)

Beleidsproduct	Begroot	Begroot (incl. wijzigingen)	Realisatie	Begroot (na bijstelling)	Bijstelling
Saldo van baten en lasten voor bestemming	69,9	69,9	11,8	69,2	-0,6
Lasten	73,6	73,6	12,6	72,9	-0,6
02.10 Basisinricht watersysteem/Basiswaterkwal	44,0	44,0	6,2	44,2	0,3
02.20 Robuust en klimaatbestendig watersysteem	21,6	21,6	4,6	20,8	-0,8
02.30 Faciliteren gebruiksfuncties	8,0	8,0	1,8	7,9	-0,1
Baten	-3,7	-3,7	-0,8	-3,7	0,0
02.10 Basisinricht watersysteem/Basiswaterkwal	-2,3	-2,3	-0,4	-2,3	0,0
02.20 Robuust en klimaatbestendig watersysteem	-1,1	-1,1	-0,3	-1,1	0,0
02.30 Faciliteren gebruiksfuncties	-0,3	-0,3	-0,1	-0,3	0,0
Reserve mutaties	-4,4	-4,4	-2,3	-4,4	0,0
Toevoeging aan reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Onttrekking aan reserves	-4,4	-4,4	-2,3	-4,4	0,0
	-4,4	-4,4	-2,3	-4,4	0,0
Saldo van baten en lasten na bestemming	65,5	65,5	9,5	64,8	-0,6

De wijzigingen in de exploitatiekosten voor het programma Voldoende en Schoon Water resulteren in een bijstelling van per saldo € 0,6 miljoen voordelig. De voornaamste oorzaken hiervan zijn:

- De kapitaallasten zijn geactualiseerd op basis van de boekwaarde per 1 januari 2025 en de bijgestelde rentelasten (voordeel € 0,9 miljoen).
- Bij Gemaal Putten zijn meerdere knelpunten ontstaan door verzakkingen die op korte termijn opgelost moeten worden (nadeel € 0,2 miljoen).
- Deelname gezamenlijke probleemanalyse lozing Provincie Zuid-Holland (nadeel € 0,1 miljoen).

Investerings

In onderstaande tabel zijn de mutaties in de investeringen van het programma Voldoende en Schoon Water opgenomen.

Lopende investeringen

(bedragen x 1 mln.)

Investering	M	Scope	Planning aanvang	Planning realisatie	Planning aanvang bijgesteld	Planning realisatie bijgesteld
7103100219 Nw.BesturingWatersyst TechnAutom(NBWS-TA	VV		sep-2018	dec-2024	sep-2018	dec-2025
7103100362 Waterkraan fase 1 Dordrecht	DH		mei-2022	dec-2024	mei-2022	jun-2025
7103100370 Waterberging Zwijndrecht fase 1	VV		sep-2022	dec-2024	sep-2022	dec-2025
7103100378 Optimaliseren stuw Bolkafstraat (09307ST)	DH		mei-2024	dec-2024	mei-2024	dec-2025
7103300155 Vernieuwen Gemaal Berkenrijspad	DH		aug-2023	dec-2024	aug-2023	dec-2025
7103300157 Vervanging stuwen 2024 HoO	DH		jan-2024	dec-2024	jan-2024	mrt-2025
7103300161 Vervangen FO's	DH	*	dec-2024	dec-2025	dec-2024	dec-2025
7811700021 Veiligheid en duurzaamheidsaanpassingen werf Noorddijk en Hoekseweg	VV		jan-2024	dec-2026	jan-2024	dec-2026

Toelichting lopende investeringen

7103100219 Nieuwe Besturing Watersystemen Technische Automatisering (NBWS-TA)

Tijd

Het project kon in 2024 niet worden afgerond omdat het resultaat niet volledig voldeed aan de gestelde eisen. Hierdoor is de oplevering vertraagd naar 2025.

7103100362 Waterkraan fase 1 Dordrecht

Tijd

De werkzaamheden zijn in 2024 uitgevoerd, echter is de financiële afronding van de samenwerkingsovereenkomst vertraagd naar 2025.

7103100370 Waterberging Zwijndrecht fase 1

Tijd

Als gevolg van aangetroffen PFAS verontreiniging is de uitvoering van het project vertraagd. Afronding vindt daardoor plaats in 2025.

7103100378 Optimaliseren stuw Bolkafstraat (09307ST)

Tijd

In 2024 is bezwaar gemaakt op de omgevingsvergunning. Als gevolg hiervan is besloten om de locatie van de stuw aan te passen en hiervoor een nieuwe vergunning aan te vragen. Vanwege de doorlooptijd hiervan wordt de stuw in 2025 geplaatst.

7103300155 Vernieuwen Gemaal Berkenrijspad

Tijd

Door enkele benodigde aanpassingen in de uitvoering is de afronding vertraagd naar 2025.

7103300157 Vervanging stuwen 2024 HoO

Tijd

Een van de stuwen kon niet meer in 2024 worden vervangen en wordt in 2025 uitgevoerd.

*7103300161 Vervangen FO's**Scope*

Bij de aanschaf van de frequentieomvormers bleek dat deze goedkoper waren dan was geraamd. Hierdoor kunnen er meer frequentieomvormers worden vervangen en wordt de door het college van D&H vastgestelde scope van deze investering uitgebreid.

*7811700021 Veiligheid en duurzaamheidsaanpassingen werf Noorddijk en Hoekseweg**Financiën*

Voor het realiseren van de verduurzaming van de WSHD panden is Dumava (verduurzaming maatschappelijk vastgoed) subsidie verkregen. De subsidie voor de Noorddijk is in de derde begrotingswijziging verwerkt, in deze begrotingswijziging is de subsidie voor de werf aan de Hoekseweg verwerkt. De kosten voor de investering zijn hoger als gevolg van inflatie, dit wordt volledig gedekt door een evenredig hogere subsidie. Hierdoor blijft het nettobedrag van de investering gelijk.

Geplande investeringen

(bedragen x 1 mln.)

Investering	M	Scope	Planning aanvang	Planning realisatie	Planning aanvang bijgesteld	Planning realisatie bijgesteld
7103100395 Watergebiedsplan Eiland IJsselmonde NO	VV		2025	2029	2027	2030
7103100396 Watergebiedsplan Flakkee Oosthoek	VV		2025	2027	2027	2030
7103100397 Watergebiedsplan Hoeksche W. Zuid-West	VV		2024	2027	2027	2030
7103100412 Watergebiedsplan Putten	VV		2024	2028	2026	2028

Toelichting geplande investeringen

7103100395 Watergebiedsplan Eiland IJsselmonde NO

Tijd

Als gevolg van de beperkte personele capaciteit zijn in de begroting 2025 keuzes gemaakt in de prioritering van op te pakken nieuwe investeringen. Een van de effecten hiervan is dat deze investering vertraagd is.

7103100396 Watergebiedsplan Flakkee Oosthoek

Scope

In het watergebiedsplan 0.2 is een renovatie van gemaal De Bommelse Polders opgenomen. Bij nadere uitwerking van de voorkeursvariant is gebleken dat op basis van diverse omgevingsfactoren nieuwbouw van het gemaal een betere optie is op langere termijn.

Financiën

Het financiële effect van de keuze voor nieuwbouw van gemaal De Bommelse Polders ten opzichte van renovatie is verwerkt in het benodigde budget.

Tijd

Als gevolg van de beperkte personele capaciteit zijn in de begroting 2025 keuzes gemaakt in de prioritering van op te pakken nieuwe investeringen. Een van de effecten hiervan is dat deze investering vertraagd is.

7103100397 Watergebiedsplan Hoeksche Waard Zuid-West

Tijd

Vanuit dit verzamelkrediet is krediet vrijgemaakt voor een aantal maatregelen uit dit watergebiedsplan. Hiervoor zijn aparte investeringen aangemaakt. De startdatum van dit verzamelkrediet is daardoor aangepast naar de geplande start van de volgende uit te voeren maatregel uit het watergebiedsplan.

7103100412 Watergebiedsplan Putten

Tijd

Vanuit dit verzamelkrediet is krediet vrijgemaakt voor een aantal maatregelen uit dit watergebiedsplan. Hiervoor is een aparte investering aangemaakt. De startdatum van dit verzamelkrediet is daardoor aangepast naar de geplande start van de volgende uit te voeren maatregel uit het watergebiedsplan.

Potentiële investeringen*(bedragen x 1 mln.)*

Investering	M	Scope	Planning aanvang	Planning realisatie	Planning aanvang bijgesteld	Planning realisatie bijgesteld
7103100385 Herziening Meetnet	DH		2025	2027	2026	2027
7103100390 Renovatie gemaal Weijerse	DH		2025	2028	2027	2030
7103100421 NBWS-BOS fase 2	DH		2025	2027	2025	2030
7103300148 Renovatie Gemaal de Haas van Dorsser	DH		2025	2027	2026	2027
7103300154 Renovatie gemaal de Eendragt	DH		2025	2027	2025	2029
7103300156 Renovatie Gemaal Rozenburg	DH		2025	2027	2026	2027
7103300163 Gemaal Sint Anthonypolder (03346GM)	DH	*	2025	2025	2025	2026
7103300166 Noodmiddelen - leidingwerk en aansluitmiddelen	DH		2025	2026	2025	2026
7103300168 Gemaal Noordermeer	DH		2025	2028	2026	2028
7103300170 Zonnestuwen vervangen energievoorziening	DH		2025	2025	2025	2026
7811700025 Realisatie Nieuwbouw Oude-Tonge	VV		2025	2026	2025	2027

Toelichting potentiële investeringen*7103100385 Herziening Meetnet**Tijd*

De herziening van het meetnet vindt in verschillende stappen plaats. In 2025 worden eerst de meetbouten geplaatst, die uit de exploitatie worden gefinancierd. In 2026 volgen dan de peilschalen en de debietmeters vanuit deze investering.

7103100390 Renovatie gemaal Weijerse

Tijd

Als gevolg van de beperkte personele capaciteit zijn in de begroting 2025 keuzes gemaakt in de prioritering van op te pakken nieuwe investeringen. Een van de effecten hiervan is dat deze investering vertraagd is.

7103100421 NBWS-BOS fase 2

Tijd

Op basis van het geactualiseerde plan van aanpak is de ontwikkeling van het Beslissings Ondersteunend Systeem verlengd van 3 naar 6 jaar.

7103300148 Renovatie Gemaal de Haas van Dorsser

Tijd

Als gevolg van de beperkte personele capaciteit zijn in de begroting 2025 keuzes gemaakt in de prioritering van op te pakken nieuwe investeringen. Een van de effecten hiervan is dat deze investering vertraagd is.

7103300154 Renovatie gemaal de Eendragt

Financiën

Uit de nadere uitwerking van het ontwerp en de bijbehorende raming is gebleken dat de kosten hoger uitvallen dan eerder was geraamd. Dit als gevolg van inflatie en het splitsen van de uitvoering van de renovatie van het gemaal en de aanleg van de visleiding.

Tijd

Als gevolg van het splitsen van de uitvoering van de renovatie van het gemaal en de aanleg van de visleiding is de bestuurlijke einddatum aangepast.

7103300156 Renovatie Gemaal Rozenburg

Tijd

De planning voor de uitvoering van de renovatie van het gemaal is geactualiseerd.

7103300163 Gemaal Sint Anthonypolder (03346GM)

Scope

Vanuit het watergebiedsplan Oudeland en Binnenmaas blijkt dat de capaciteit van dit gemaal vergroot moet worden. Dit wordt toegevoegd aan de scope van de renovatie van het gemaal. Tevens wordt ook een afsluiter in de naastgelegen duiker geplaatst. Dit naar aanleiding van de afkeuring in de toetsing van de regionale waterkering.

Financiën

Als gevolg van de uitbreiding van de scope nemen de kosten toe.

Tijd

Door extra onderzoek naar de scope van deze investering en lange levertijden schuift deze investering door naar 2026.

7103300166 Noodmiddelen - leidingwerk en aansluitmiddelen

Scope

Vanwege efficiëntievoordelen is besloten om voor meerdere TPI's noodmiddelen in de vorm van leidingwerk, koppelstukken en vervoersmiddelen aan te schaffen en dit niet te splitsen over meerdere jaren.

Financiën

Door uitbreiding van de scope is er meer krediet benodigd.

7103300168 Gemaal Noordermeer

Tijd

Als gevolg van de beperkte personele capaciteit zijn in de begroting 2025 keuzes gemaakt in de prioritering van op te pakken nieuwe investeringen. Een van de effecten hiervan is dat deze investering vertraagd is.

7103300170 Zonnestuwen vervangen energievoorziening

Financiën

De raming voor het aanbrengen en aansluiten van de zonnestuwen was niet volledig. Op basis van de nieuwe raming is er meer krediet benodigd.

Tijd

Door een langere afstemming over de kosten en werkwijze vertraagd de uitvoering en worden de laatste zonnestuwen in 2026 omgebouwd.

7811700025 Realisatie Nieuwbouw Oude-Tonge

Tijd

De planning voor de uitvoering van de nieuwbouw van de werf is geactualiseerd. De realisatie van de nieuwbouw staat nu gepland voor 2026 en 2027.

Programmabrede risicokrediet**Verloopoverzicht Programmabrede risicokrediet***(bedragen x 1 mln.)*

Programma	Beginstand 2025	Toegevoegd	Benut	Extra toevoeging	Huidig krediet
Voldoende en Schoon Water	2,1	1,0	0,2	0,0	2,9

In de periode tussen de meetmomenten van de jaarrekening en de 1e begrotingswijziging (1 april 2025) is er voor het programma Voldoende en Schoon Water een tweetal benuttingen geweest voor een totaal van € 0,2 miljoen. In deze periode is er een tweetal kredieten vrijgemaakt, waardoor er een afdracht is gedaan aan het risicokrediet van € 1,0 miljoen. Omdat het aantal lopende investeringen beperkt is en de grote investeringen zich aan het begin van de uitvoering bevinden is het huidige risicokrediet voldoende om het actuele risicoprofiel van het programma te kunnen dekken.

De specificatie per project van de mutaties op het programmabreed risicokrediet Voldoende en Schoon Water staat vermeld in de vertrouwelijke bijlage.

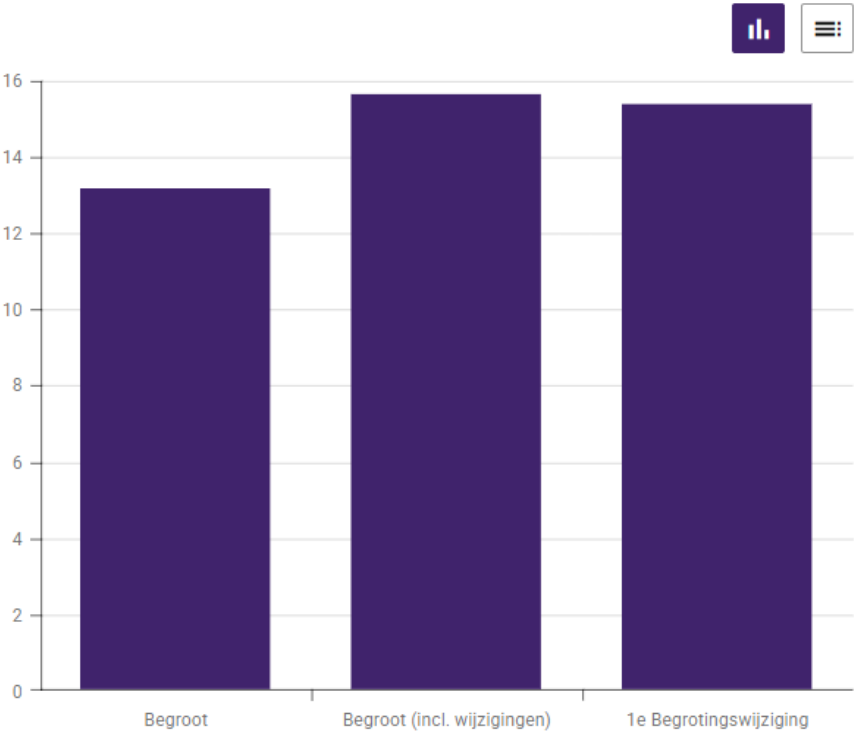
Realisatiegraad

Verwachte realisatiegraad t.o.v. oorspronkelijke begroting	Verwachte realisatiegraad t.o.v. gewijzigde begroting
117%	98%

Ten opzichte van de gewijzigde begroting is er voor het programma Voldoende en Schoon Water een verschil van € 0,3 miljoen opgetreden. Dit is het gevolg van verschillende verschuivingen binnen het programma. Als gevolg van enkele opgetreden vertragingen in 2024 zijn er uitgaven doorgeschoven naar 2025. Ook in 2025 zijn er verschillende vertragingen voorzien, mede als gevolg van beperkte capaciteit en langdurige processen rondom grondverwerving en vergunningverlening. Deze beide opgetreden vertragingen heffen elkaar zo goed als op, waardoor de huidige prognose ongeveer overeenkomt met de gewijzigde begroting.

Grafiek realisatiegraad

(bedragen x 1 mln.)

Waterketen

Met ons werk in de waterketen beogen we primair de volksgezondheid te bevorderen en het milieu te beschermen. Dat doen we door de doelmatige en duurzame bouw en exploitatie van onze zuiveringstechnische werken, binnen alle wettelijke eisen en bepalingen.

Binnen de waterketen worden de volgende hoofdprocessen onderscheiden: het transport van afvalwater, het zuiveren van afvalwater en de slibverwerking. Bij de uitoefening van deze taken werken we effectief samen met onze ketenpartners zoals gemeenten, de drinkwaterbedrijven en de Huisvuilcentrale (HVC). Alle rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi's) moeten voldoen aan de wettelijke eisen. Daarnaast heeft veiligheid een prominente plek binnen de waterketen.

Binnen ons beheergebied verwerken 20 rwzi's jaarlijks circa 130 miljoen m³ afvalwater met een vuillast van 1,5 miljoen vervuilingseenheden. Tevens hebben we 11 slibontwateringsinstallaties en 1 slibvergistingsinstallatie in beheer. Bij het zuiveren van afvalwater ontstaat slib. Voor de eindverwerking (verbranding) van dit slib werken we samen met andere waterschappen en partners in de slibverwerkingsketen (o.a. HVC).

Bij de uitoefening van onze waterketentaak vormen doelstellingen vanuit het oppervlaktewater een belangrijke randvoorwaarde. Het programma Waterketen heeft dan ook veel raakvlakken met het programma Voldoende en Schoon Water.

De kern van het programma Waterketen is en blijft het zuiveren van afvalwater. Deze taak staat niet ter discussie. Vanwege allerlei maatschappelijke ontwikkelingen, zoals de energietransitie, circulariteit en duurzaamheid is het echter van belang om na te denken over de impact van ons handelen en de maatschappelijke bijdrage die we leveren. In het Waterbeheerprogramma 2022-2027 zijn de ambities, lange termijn doelstellingen en speerpunten voor deze planperiode opgenomen. De overige activiteiten lopen conform planning.

Wat willen we bereiken & wat gaan we daarvoor doen

Langs de lijn van de speerpunten uit het Waterbeheerprogramma wordt in deze paragraaf een toelichting op de afwijkingen gegeven.

Op basis van de testresultaten van rwzi Hellevoetsluis voor het project online meters waterlijn dienen mitigerende maatregelen te worden getroffen om de verdere uitrol naar de andere zuiveringen mogelijk te maken. De uitvoering van deze maatregelen is momenteel in ontwikkeling. De afronding van het project online meters waterlijn zal niet in 2025 plaatsvinden.

De verwachting was dat we in 2024 met de nieuwe contractanten voor levering van polymeer konden starten. Bij de gunning wordt gestuurd op lagere polymeer verbruiken. Echter, de testperiodes konden niet succesvol afgerond worden. Hierdoor is de testperiode in 2025 opnieuw ingepland. Om voor een langere periode de procesomstandigheden gelijk te houden, is zeer uitdagend bij zuiveringen waar veel uitvoeringswerkzaamheden plaatsvinden. Daarom is de prognose nog onzeker en afhankelijk van de daadwerkelijke aanbesteding van het polymeercontract.

Samen met HVC, SNB en andere waterschappen wordt een deel van de asrest van het slib bij de Amsterdamse kunstmestfabriek ICL verwerkt. In 2025 wordt verwacht dat via deze route 20% van het fosfaat teruggewonnen wordt.

De overige speerpunten lopen conform planning.

Speerpunt 1: We voldoen aan de wettelijke eisen

Naam	Norm 2027	Streefwaarde 2025	Prognose 2025
Verbeteren afnameverplichting met gemeente			
Het % voldaan aan de afnameverplichting	99,5%	99,3%	99,3%
Verbeteren naleving van de lozingsvergunningen			
Het % voldaan aan de lozingsvergunningen	99%	98,6%	98,6%
Verbeteren verwijderingsrendementen voor stikstof en fosfaat			
Het % voldaan aan de verwijderings-rendementen voor stikstof en fosfaat	stikstof 77,5% fosfaat 85%	stikstof 77,5% fosfaat 85%	stikstof 77,5% fosfaat 85%

Speerpunt 2: We verbeteren de kostenefficiency, de doeltreffendheid, de adequaatheid en de voorspelbaarheid van de waterketen

Subdoel	Norm 2027	Streefwaarde 2025	Prognose 2025
Reduceren van de hoeveelheid rioolvreemd water en hemelwater naar de rwzi			
Het aantal liter per v.e. op de rwzi	240	244	244
Vergroten van de kostenefficiëntie in de waterketen			
Het % inzicht in de middellange termijn investeringsopgave	100%	50%	50%
Het % inzicht in de operationele kosten	100%	95%	95%
Vergroten van de mate van digitalisering/automatisering in de waterketen			
Het % gerealiseerd van de investeringen online meters waterlijn, TA zuiveren en online meters sliblijn	100%	50%	0%
Vergroten van het ontwateringsrendement van het zuiveringsslib			
Het % slibontwatering (droge stof gehalte slib)	24%	23,5%	23,5%
Verminderen van de discrepantie op de zuiveringen			
Het % discrepantie	15%	15%	15%

Speerpunt 3: We verminderen de CO2-uitstoot bij de uitvoering van werkzaamheden aan de waterketen

Subdoel	Norm 2027	Streefwaarde 2025	Prognose 2025
Verminderen van de emissie van broeikasgassen			
Het % vermindering emissie broeikasgassen	ntb	0%	0%
Verminderen van het energieverbruik			
Het % vermindering energieverbruik	10%	3%	3%
Verminderen van het polymeergebruik			
Het % vermindering polymeerverbruik	10%	5%	1,1%

Speerpunt 4: We continueren en waar nodig intensiveren de samenwerking met ketenpartners

Subdoel	Norm 2027	Streefwaarde 2025	Prognose 2025
Vergroten van de afstemming in de werkzaamheden met ketenpartners			
Het aantal gemiste kansen in de afstemming	5	7	7

Speerpunt 5: We vergroten op maatschappelijk verantwoorde wijze de meerwaarde uit afvalwater en zuiveringsslib

Subdoel	Norm 2027	Streefwaarde 2025	Prognose 2025
Vergroten van de meerwaarde uit afvalwater en de meerwaarde uit slib			
Het % meerwaarde uit slib	80% van fosfaat uit zuiveringsslib hergebruik	0%	20%
Het % meerwaarde uit afvalwater	10% van de zuiveringskringen	0%	0%

Exploitatie en investeringen**Exploitatie**

In onderstaande tabel is het exploitatieresultaat van de 1e begrotingswijziging van het programma Waterketen opgenomen.

(bedragen x € 1 mln.)

Omschrijving	Begroot	Begroot (incl. wijzigingen)	Realisatie	Begroot (na bijstelling)	Bijstelling
Saldo van baten en lasten voor bestemming	94,9	94,9	21,1	94,9	0,0
Lasten	99,7	99,7	21,9	99,6	0,0
03.10 Beheer RWZI's	99,4	99,4	21,8	99,3	0,0
03.20 Impact op oppervlakte water	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0
03.30 Doelmatige waterketen	0,2	0,2	0,1	0,2	0,0
Baten	-4,7	-4,7	-0,8	-4,7	0,0
03.10 Beheer RWZI's	-4,7	-4,7	-0,8	-4,7	0,0
03.20 Impact op oppervlakte water	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
03.30 Doelmatige waterketen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Reserve mutaties	-1,0	-1,0	-0,9	-0,9	0,1
Toevoeging aan reserves	0,0	0,0	0,0	1,2	1,2
	0,0	0,0	0,0	1,2	1,2
Onttrekking aan reserves	-1,0	-1,0	-0,9	-2,1	-1,0
	-1,0	-1,0	-0,9	-2,1	-1,0
Saldo van baten en lasten na bestemming	93,9	93,9	20,3	94,0	0,1

De wijzigingen in de exploitatiekosten voor het programma Waterketen resulteren in een bijstelling van per saldo € 0,1 miljoen nadelig. De voornaamste oorzaken hiervan zijn:

- Bij het opstellen van de begroting 2025 waren de definitieve tarieven voor energiebelasting en slibverwerking nog niet bekend. Deze tarieven zijn hoger uitgevallen (nadeel € 0,7 miljoen).
- De afgelopen jaren hebben we te maken gehad met hoge energieprijzen en hoge inflatie. Deze hogere kosten zijn destijds door gemeenten doorgerekend in de bijdragen die WSHD doet aan de kosten van rioolgemaal en persleidingen die in het beheer van deze gemeenten zijn. Nu de energieprijzen zijn gedaald, zijn de bijdragen aan de gemeenten terug naar het oude niveau (voordeel € 0,3 miljoen).
- De kapitaallasten zijn geactualiseerd op basis van de boekwaarde per 1 januari 2025 en de bijgestelde rentelasten (voordeel € 0,4 miljoen).

- De bestemmingsreserve "maatregelen gebiedsrendement stikstofverwijdering" valt gedeeltelijk vrij (€ 1,2 miljoen) als gevolg van lagere kosten ten behoeve van de maatregelen. Dit bedrag wordt gedoteerd aan de tariefegalisatiereserve Zuiveringsheffing (€ 1,2 miljoen), omdat de algemene reserve Waterketen reeds het benodigde saldo heeft. De investeringen die volgen uit de maatregelen gebiedsrendement stikstofverwijdering zijn later opgeleverd dan gepland. Hierdoor is de onttrekking uit de bestemmingsreserve "maatregelen gebiedsrendement stikstofverwijdering" voor de dekking van de kapitaallasten lager (€ 0,1 miljoen). Per saldo een reservemutatie van € 0,1 miljoen.

Investerings

In onderstaande tabel zijn de mutaties in de investeringen van het programma Waterketen opgenomen.

Lopende investeringen

(bedragen x 1 mln.)

Investering	M	Scope	Planning aanvang	Planning realisatie	Planning aanvang bijgesteld	Planning realisatie bijgesteld
7304000078 Renovatie RG Rockanje	DH		dec-2023	dec-2025	dec-2023	jun-2026
7304000086 Renovatie RG Boezemkade	DH		okt-2024	mrt-2027	okt-2024	mrt-2028
7304100118 Online meters waterlijn rwzi's	VV		jun-2020	jun-2025	jun-2020	jun-2025
7304100187 Verv luchtlijn+Roostergoedinst Zwijndr	DH		jun-2022	jun-2025	jun-2022	dec-2025
7304100190 Verv aansl+verzakt leidingwerk Dordr	VV		sep-2022	jun-2025	sep-2022	jun-2026
7304100197 RWZI duurzaamheid en veiligheid VPRBGO	VV		mei-2023	dec-2025	mei-2023	dec-2026
7304100226 Online meters rwzi Dokhaven fase 1	VV		jul-2024	dec-2024	jul-2024	jul-2025
7304100227 Vervangen puntbeluchters rwzi Dokhaven	VV		jul-2024	dec-2024	jul-2024	jun-2025
7304100233 Aanschaf spare part Roostergoedmachine gebiedsbreed	DH		okt-2024	jun-2026	okt-2024	jun-2026
7304210054 Vervangen ventilatiekanalen Sluisjesdijk	DH		dec-2023	dec-2024	dec-2023	dec-2025
7304210057 Vervanging Elektrische Hoofdverdelers SLDK	VV		apr-2024	dec-2026	apr-2024	dec-2026
7811700014 RWZI Duurzaamheid en Veiligheid IJS.	VV		mrt-2022	dec-2025	mrt-2022	dec-2026

Toelichting lopende investeringen

7304000078 Renovatie RG Rockanje

Financiën

De offertes voor de realisatiefase vallen hoger uit dan begroot, onder andere door verhoogde kosten voor pompen, elektrotechnische werkzaamheden en de begeleidingskosten door het vroegtijdig betrekken van de aannemer.

Tijd

Door een langere voorbereidingstijd is het noodzakelijk de bestuurlijke einddatum te verschuiven naar juni 2026.

7304000086 Renovatie RG Boezemkade

Tijd

Het aanbestedingsproces kent een langere doorlooptijd, omdat er geen aanspraak gedaan kan worden op het raamcontract. Hierdoor verschuift de bestuurlijke einddatum naar maart 2028.

7304100118 Online meters waterlijn rwzi's

Tijd

Op basis van de testresultaten van RWZI Hellevoetsluis dienen mitigerende maatregelen te worden getroffen om de verdere uitrol naar de andere zuiveringen mogelijk te maken. De uitvoering van deze maatregelen is momenteel in ontwikkeling. De impact op de planning wordt inzichtelijk gemaakt. De afronding van het project online meters waterlijn zal niet in 2025 plaatsvinden.

7304100187 Verv luchtlijn+Roostergoedinst Zwijndr

Tijd

De levertijd van containers om inkomend rioolwater op te vangen voor de tijdelijke installatie, is langer dan oorspronkelijk verwacht. Dit heeft geleid tot een verschuiving van enkele maanden.

7304100190 Verv aansl+verzakt leidingwerk Dordr

Financiën

Als gevolg van onvoorziene omstandigheden zijn aanvullende maatregelen uitgevoerd om deze risico's te beheersen. Het gaat hierbij om maatregelen om te voldoen aan de aanvullende eisen van de omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid voor het zuiveren van bemalingswater met PFAS en de inzet van noodstroomvoorzieningen voor de veiligheid nabij hoogspanningskabels. Voor deze aanvullende maatregelen is extra krediet benodigd.

Tijd

Als gevolg van de complexiteit van de werkzaamheden en de benodigde aanvullende maatregelen is een vertraging opgetreden.

7304100197 RWZI duurzaamheid en veiligheid VPRBGO

Financiën

Voor de locatie Rozenburg is Dumava-subsidie toegekend.

Tijd

Aanvullende flora en fauna onderzoeken zijn noodzakelijk gebleken, hierdoor is de planning voor oplevering doorgeschoven naar 2026.

7304100226 Online meters rwzi Dokhaven fase 1

Tijd

Het project is gestart vanuit een opgeschaalde calamiteit met korte doorlooptijd. Hoewel de belangrijkste opleveringen tijdig zijn afgerond, worden nog enkele restpunten en documentatie verwerkt, waardoor de bestuurlijke einddatum verschuift.

7304100227 Vervangen puntbeluchters rwzi Dokhaven

Tijd

Het project is gestart vanuit een opgeschaalde calamiteit met korte doorlooptijd. Als gevolg van een langere levertijd van de motoren en koeling, verschuift de bestuurlijke einddatum naar juni 2025.

7304100233 Aanschaf spare part Roostergoedmachine gebiedsbreed

Financiën

Er is werk met werk gemaakt door een gedeelte van de werkzaamheden uit te voeren binnen het project 'Vervangen Luchtlijn + Roostergoedinstallatie RWZI Zwijndrecht'. De kosten voor transport en hulpmiddelen blijven binnen het project 'Aanschaf spare part Roostergoedmachine gebiedsbreed'. Dit resulteert in een verlaging van het krediet.

7304210054 Vervangen ventilatiekanalen Sluisjesdijk

Tijd

De werkzaamheden zijn technisch afgerond, maar enkele onderdelen voldoen niet aan de kwaliteitsnormen. Hiervoor is het nodig om herstelwerkzaamheden te verrichten. Door het opnieuw inplannen van de werkzaamheden ontstaat vertraging. Over een mogelijke impact op de kosten vinden de overleggen nog plaats.

7304210057 Vervanging Elektrische Hoofdverdelers SLDK

Financiën

De kredietaanvraag is gebaseerd op een schetsraming. Inmiddels is het ontwerp verder uitgewerkt en is de bijbehorende kostenraming aangepast, waarbij ook de input van de aannemer is verwerkt. De stijging van de kosten ten opzichte van het huidige krediet is te verklaren door hogere kosten voor bekabeling en elektrische componenten, hogere inschattingen van de indirecte kosten, met name voor projectmanagement en algemene kosten, de doorwerking van opslagpercentages, een betere inschatting van de risico's en indexatie.

7811700014 RWZI Duurzaamheid en Veiligheid IJS.

Financiën

In het project zijn de werkzaamheden op het gebied van verduurzaming en veiligheid van de zuiveringen Zwijndrecht, Barendrecht en Ridderkerk opgenomen. Bij het uitwerken van deze werkzaamheden voor de locatie Zwijndrecht is naar voren gekomen dat er ten behoeve van de zuiveringsprocessen op deze locatie behoefte is aan meer ruimte. Hiervoor is gekeken naar inpandige opties, deze zijn beoordeeld als suboptimaal. Het realiseren van een aanbouw bij rioolzuivering Zwijndrecht wordt gezien als de meest passende oplossing.

Tijd

Het realiseren van de aanbouw bij de zuivering Zwijndrecht zal, gelet op de noodzakelijke voorbereidingen, naar verwachting niet gerealiseerd worden in 2025. De einddatum wordt daarom verplaatst naar 2026.

Geplande investeringen

(bedragen x 1 mln.)

Investing	M	Scope	Planning aanvang	Planning realisatie	Planning aanvang bijgesteld	Planning realisatie bijgesteld
7304000055 Bijdrage ren. persleiding RG Holwinde	DH		2025	2025	2025	2028
7304210031 Sluisjesdijk 2.0 totaal	VV		2024	2032	2026	2032

Toelichting Geplande investeringen*7304210031 Sluisjesdijk 2.0 totaal**Tijd*

Het voornemen was om het investeringskrediet aan te vragen op basis van het voorontwerp. Gelet op ervaringen met vergelijkbare projecten en de huidige marktomstandigheden, is besloten het krediet aan te vragen op basis van het definitief ontwerp. Op basis van de eerste uitwerkingen van het definitief ontwerp blijkt dat het huidige krediet niet toereikend is. Als gevolg van de nieuwe aanpak verschuift het geplande aanvangsjaar naar 2026.

*7304000055 Bijdrage ren. Persleiding RG Holwinde**Financiën*

Op basis van de actuele raming van de gemeente Rotterdam is de bijdrage van het waterschap naar rato bijgesteld.

Tijd

Op basis van de actuele planning van de gemeente Rotterdam is het jaar van realisatie aangepast.

Potentiële investeringen*(bedragen x 1 mln.)*

Investering	M	Scope	Planning aanvang	Planning realisatie	Planning aanvang bijgesteld	Planning realisatie bijgesteld
7304000076 Renovatie Rioolgemaal Nieuwendijk	DH		2024	2027	2025	2027
7304000083 Bijdrage RG Stadspolders	DH		2026	2026	2026	2026
7304100209 Vervangingsinvest. Waterketen 2024	DH	*	2024	2026	Vervallen	Vervallen
7304210051 Slibstrategie- ombouw sliblijnen rwzi's buitengebieden	VV		2025	2029	2026	2029

Toelichting potentiële investeringen*7304000076 Renovatie Rioolgemaal Nieuwendijk**Tijd*

De aanvang van het project heeft later plaatsgevonden dan oorspronkelijk gepland. Momenteel wordt gewerkt aan de voorbereiding en uitwerking van de verschillende varianten. Het vrijmaken van het krediet en de aanvang van de werkzaamheden zullen dit jaar plaatsvinden.

*7304000083 Bijdrage RG Stadspolders**Financiën*

Op basis van de actuele raming van de gemeente Dordrecht is de bijdrage van het waterschap naar rato bijgesteld.

*7304100209 Vervangingsinvest. Waterketen 2024 (vervallen)**Scope*

In het afgelopen jaar zijn uit dit krediet meerdere vervangingsinvesteringen vrijgemaakt. Het resterend investeringskrediet uit de jaarschijf 2024 kan vervallen.

*7304210051 Slibstrategie- ombouw sliblijnen rwzi's buitengebieden**Tijd*

Op basis van de eerste uitwerkingen van de programmering van de transitiepaden wordt duidelijk dat de ombouw van de sliblijnen niet eerder kan starten dan 2026. Bij de verdere uitwerking en voldoende uitvoeringscapaciteit zal met meer zekerheid het jaar van aanvang bepaald kunnen worden.

Programmabrede risicokrediet**Verloopoverzicht Programmabrede risicokrediet***(bedragen x 1 mln.)*

Programma	Beginstand 2025	Toegevoegd	Benut	Extra toevoeging	Huidig krediet
Waterketen	6,8	24,3	0,3	0,0	30,7

In de periode tussen de meetmomenten van de jaarrekening en de eerste begrotingswijziging is er voor programma Waterketen een benutting geweest voor een totaal van € 0,3 miljoen. In deze periode is eveneens het krediet voor project ALM GOS vrijgemaakt waardoor er een afdracht is gedaan aan het risicokrediet van € 24,3 miljoen. Het huidige risicokrediet is hiermee voldoende om voor de komende periode het actuele risicoprofiel van het programma af te dekken.

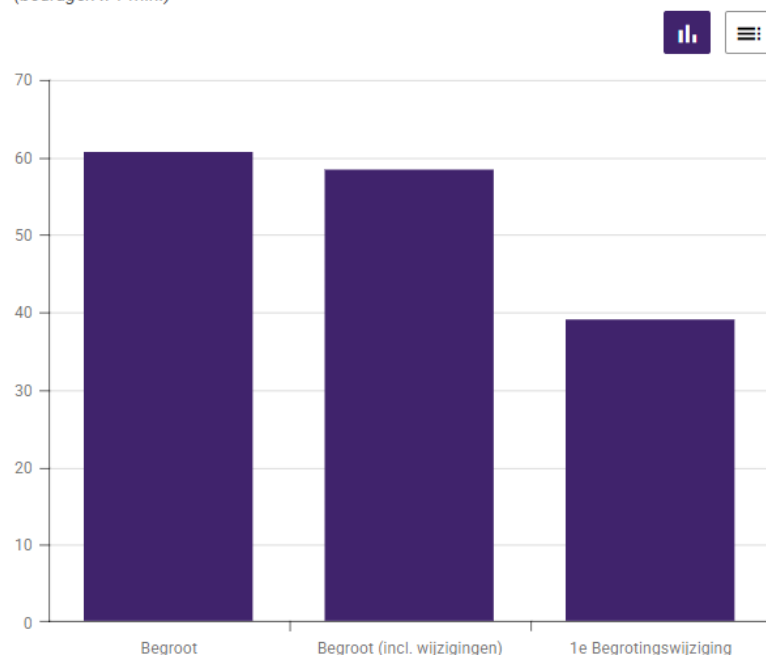
Realisatiegraad

Verwachte realisatiegraad t.o.v. oorspronkelijke begroting	Verwachte realisatiegraad t.o.v. gewijzigde begroting
64%	67%

Ten opzichte van de initiële begroting is er voor het programma Waterketen een afwijking van - € 21,7 miljoen. De bijgestelde begroting, vergeleken met de initiële begroting, vertoont een verschil van - € 2,5 miljoen. Binnen de waterketen zijn projecten met grote financiële volumes in voorbereiding. Wijzigingen in dergelijke projecten hebben een significante invloed op de realisatiegraad van het lopende jaar. De huidige afwijkingen worden voornamelijk veroorzaakt door de herziene jaarschijfverdeling van ALM GOS (- € 9,8 miljoen) en project Sluisjesdijk 2.0 (- € 8 miljoen). Voor ALM GOS heeft dit geen impact voor het totale krediet en heeft het ook geen impact op de bestuurlijke deadline. Voor Sluisjesdijk 2.0 blijkt, op basis van het definitief ontwerp, dat het huidige krediet niet toereikend is. Dit zal worden meegenomen bij de Programmabegroting 2026. De overige afwijkingen worden voornamelijk verklaard door kleinere mutaties, waarbij de grootste plusmutatie betreft de extra kosten voor de aanvullende maatregelen binnen het project 'Vervanging en Verzakt Leidingwerk Dordrecht' (+ € 1 miljoen).

Grafiek realisatiegraad

(bedragen x 1 mln.)

Wegen

Onze wegenbeheertaak richt zich op het veilig kunnen gebruiken van wegen en fietspaden overeenkomstig de functie die ze hebben in het gehele netwerk van infrastructuur, waarbij wordt gestreefd naar nul verkeersslachtoffers. In het verlengde daarvan concentreert de wegenbeheertaak zich op het in stand houden van die wegen en fietspaden.

De omgeving verandert. De veranderende opvattingen over het functioneren van het mobiliteitssysteem vormen de belangrijkste aanleiding om het wegenareaal van ons waterschap meer te bezien als onderdeel van het totale infrastructuurnetwerk. Ook moeten we antwoord geven op de vraag hoe we binnen de reikwijdte van het programma omgaan met maatschappelijke opgaven op het gebied van duurzaamheid en klimaatadaptatie. Verder zullen we gelet op de positieve ervaring de ontwikkeling en werkwijze van participatietrajecten en trajectaanpakken voortzetten. Daarnaast werken we nauw samen met andere wegbeheerders in ons gebied en dragen we bij aan gebiedsgerichte mobiliteitsopgaven.

In het Wegenbeheerprogramma 2022-2027 zijn de ambities, lange termijn doelstellingen en speerpunten voor deze planperiode opgenomen. Het wegenbeheerprogramma onderkent een aantal speerpunten en subdoelen. Met als doel het halen van de bijbehorende streefwaarden voor 2027, werken we in 2025 verder aan de inrichting van onze netwerken en het op orde houden van de kwaliteit van ons wegenareaal. De basis hiervoor is het veilig gebruik van onze wegen. De werkwijze die we daarvoor volgen is het 'werk met werk maken' en de planning volgt dan ook uit het meerjarenonderhoudsprogramma. Naast het inrichten en onderhouden van onze wegen, voeren we onze taak zoveel als mogelijk uit op een duurzame en klimaatadaptatieve wijze conform de speerpunten en uitgangspunten uit het Wegenbeheerprogramma.

Wegentransitie

In 2025 geven we een vervolg aan de in 2024 gestarte onderzoeksfase. Dit betekent concreet dat we een haalbaarheidsonderzoek uitvoeren naar de mogelijkheid onze wegen over te dragen aan de gemeente. We voeren twee tot maximaal vier onderzoeken tegelijkertijd (en parallel) uit.

Wat willen we bereiken & wat gaan we daarvoor doen

Langs de lijn van de speerpunten uit het Wegenbeheerprogramma wordt in deze paragraaf een toelichting op de afwijkingen gegeven.

De belangrijkste ontwikkeling op het programma Wegen betreft het meerjarig programmeren van de met de vastgestelde wegencategorisering en fietsroutenetwerk onderkende aanvullende opgaven. De uitvoering van de opgaven heeft een impuls gekregen door het samenstellen van een integraal opgaven team wegen. Daarmee is een verdere stap naar een programmatische aanpak en realisatie van de opgaven gezet waaronder het veiliger maken van de schoolfietsroutes (utilitaire fietsroutes in het netwerk). Bovendien is er aandacht besteed aan duurzaamheid en wordt de markt in het werk uitgedaagd om extra inspanningen te leveren op het gebied van schoon en emissieloos bouwen, zoals het werken met geëlektrificeerd materieel.

Momenteel zijn er geen negatieve afwijkingen voorzien op de speerpunten en doelen van het Wegenbeheerprogramma in 2025 en de komende jaren. Op het gebied van circulariteit, met name het percentage hergebruikt asfalt, maken we meer progressie dan bedacht. De realisatie op deze doelstelling lag de afgelopen jaren al boven de streefwaarde en dit geldt ook voor 2025.

Speerpunt 1: We richten wegen en fietspaden duurzaam veilig in, passend bij hun functie in het infrastructuurnetwerk

Subdoel	Norm 2027	Streefwaarde 2025	Prognose 2025
Verbeteren van de afstemming tussen de gewenste functie en de categorisering van het wegenareaal.			
De actualiteit van de wegencategorisering	≤ 3 jaar	≤ 3 jaar	≤ 3 jaar
Vergroten van het areaal duurzaam veilig ingerichte wegen en fietspaden conform de wegencategorisering			
Het % duurzaam veilig ingerichte wegen en fietspaden overeenkomstig de bijbehorende categorisering	96%	92%	92%

Speerpunt 2: Met robuuste netwerken voor alle modaliteiten zorgen we voor een goede bereikbaarheid en dragen we bij aan de mobiliteitstransitie

Subdoel	Norm 2027	Streefwaarde 2025	Prognose 2025
Verbeteren van de verkeersprestatie van het wegenareaal.			
Het % wegen en fietspaden, waarvan de verkeersprestatie* per categorie weg overeenkomt met de gewenste functie en gebruik	45%	40%	40%

Speerpunt 3: We differentiëren het onderhoudsniveau al naar gelang de functie van de weg of het fietspad binnen het infrastructuurnetwerk

Subdoel	Norm 2027	Streefwaarde 2025	Prognose 2025
Verbeteren van het onderhoudsniveau al naar gelang de functie van de weg binnen het infrastructuurnetwerk			
Het % wegen en fietspaden dat voldoet aan het toebedeelde niveau van onderhoudskwaliteit	Minimaal 90% C	Minimaal 90% C	Minimaal 90% C

Speerpunt 4: We hanteren duurzaamheid als leidend principe voor het beheer en onderhoud van het wegenareaal

Subdoel	Norm 2027	Streefwaarde 2025	Prognose 2025
Vergroten van de biodiversiteit en de ecologische functie van wegbermen			
Het % ecologisch beheerde wegbermen *van het totaal wegbermen dat ecologisch beheerd kan worden (60%), wordt 100% ecologisch beheerd	100%*	100%*	100%*
Vergroten van de circulariteit bij onderhouds- en reconstructiewerkzaamheden			
Het % hergebruikt asfalt ten opzichte van het totaal toegepaste asfalt	50%	45%	53%

Exploitatie en investeringen

Exploitatie

In onderstaande tabel is het exploitatieresultaat van de 1e begrotingswijziging van het programma Wegen opgenomen.

(bedragen x € 1 mln.)

Omschrijving	Begroot	Begroot (incl. wijzigingen)	Realisatie	Begroot (na bijstelling)	Bijstelling
Saldo van baten en lasten voor bestemming	16,2	16,2	-5,4	14,8	-1,3
Lasten	27,5	27,5	5,0	26,1	-1,3
04.10 Verkeersveiligheid	6,0	6,0	1,5	6,1	0,0
04.20 Bereikbaarheid	21,5	21,5	3,5	20,1	-1,4
Baten	-11,3	-11,3	-10,4	-11,3	0,0
04.10 Verkeersveiligheid	-0,3	-0,3	-0,1	-0,3	0,0
04.20 Bereikbaarheid	-11,0	-11,0	-10,4	-11,0	0,0
Reserve mutaties	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4	0,0
Toevoeging aan reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Onttrekking aan reserves	-1,5	-1,5	-1,5	-1,5	0,0
	-1,5	-1,5	-1,5	-1,5	0,0
Saldo van baten en lasten na bestemming	14,7	14,7	-6,9	13,4	-1,3

De wijzigingen in de exploitatiekosten voor het programma Wegen resulteren in een bijstelling van per saldo € 1,3 miljoen voordelig. De voornaamste oorzaken hiervan zijn:

- Het actualiseren van de kapitaallasten op basis van de boekwaarde per 1 januari 2025. Dit wordt veroorzaakt doordat diverse groot onderhoudsopgaven in de regiokredieten vertraging hebben opgelopen en de investeringen hierdoor niet zijn afgesloten (voordeel € 1,5 miljoen). Een deel van dit voordeel wordt ingezet voor extra inhuur. Zie ook de toelichting bij het programma Bestuur en Organisatie.
- Ten opzichte van de begroting zijn er meer middelen benodigd voor het uitvoeren van storingsonderhoud (door derden) aan verkeersvoorzieningen en openbare verlichting. Het nadeel wordt veroorzaakt door tarieven die bij het hercontracteren van de serviceovereenkomsten voor storingsonderhoud zijn gewijzigd (nadeel € 0,1 miljoen).
- Om tijdig een start te kunnen maken met de realisatie van vervangings- en vernieuwingsopgaven in 2026 is extra budget benodigd voor onderzoeken in de pre-projectfase (nadeel € 0,1 miljoen).

Er wordt een nadeel verwacht op basis van de concept overdrachtsovereenkomsten tussen WSHD, gemeente Ridderkerk en gemeente Barendrecht voor de overdracht van de Noldijk en aanliggende weggedeeltes waarin een verrekening is afgesproken voor herstelwerkzaamheden van werkzaamheden derden en het daarmee op orde brengen van de onderhoudskwaliteit. Omdat het definitieve bedrag nog niet bekend is, wordt hierover in de 2e begrotingswijziging 2025 nader gerapporteerd of eerder middels een separaat VV-voorstel die betrekking heeft op deze incidentele wegenoverdracht.

Investerings

In onderstaande tabel zijn de mutaties in de investeringen van het programma Wegen opgenomen.

Lopende investeringen

(bedragen x 1 mln.)

Investering	M	Scope	Planning aanvang	Planning realisatie	Planning aanvang bijgesteld	Planning realisatie bijgesteld
7405130088 Buitenom H0172 vak 40, 45, 50	VV		jun-2020	dec-2025	jun-2020	apr-2026
7405130151 Bijdrage N217-Polderweg	DH		mrt-2022	dec-2024	mrt-2022	jun-2025
7405130159 Fietspad Reedijk	VV		sep-2022	jan-2026	sep-2022	dec-2026
7405130178 Herplantplicht 2024-2025	DH	*	jan-2024	mrt-2025	jan-2024	sep-2025
7405130187 Regiokrediet Voorne-Putten 2024	DH		feb-2024	dec-2025	feb-2024	dec-2025
7405130203 Regiokrediet Hoeksche Waard 2025	DH	*	dec-2024	dec-2025	dec-2024	dec-2025
7405210083 Vervangen openbare verlichting	DH	*	apr-2024	dec-2026	apr-2024	dec-2026
7405210085 Vervangen verkeersborden	DH		apr-2024	dec-2025	apr-2024	sep-2026
7405210089 Vervanging Kunstwerken	DH		feb-2024	dec-2024	feb-2024	dec-2025

Toelichting Lopende investeringen

7405130088 Buitenom H0172 vak 40, 45, 50

Tijd

De vervangingsinvestering Buitenom wordt met de herinrichting naar 60 km/u in 2025 en 2026 uitgevoerd. Vanwege de vele werkzaamheden door het waterschap en andere wegbeheerders, in dit deel van de Hoeksche Waard, is het niet mogelijk het gehele werk in 2025 uit te voeren.

7405130151 Bijdrage N217-Polderweg

Financiën

Het opgetreden risico is niet eerder voorziene slechte doorstroming op de N217, tijdens de renovatie van de Heinenoordtunnel, van verkeer gedurende de uitvoering. Om het risico te mitigeren is er gekozen voor het aanleggen van het kavelpad via 3 percelen naar de Kruisweg, in plaats van de 3 aparte in/uitritten op de N217. Dit zorgde uiteindelijk voor een betere doorstroming. Deze maatregel heeft een financiële impact van € 0,03 miljoen, waardoor de netto-investering € 0,3 miljoen blijft.

Tijd

Al was de renovatie Heinenoordtunnel in 2024 afgerond. Door het ontbreken van een evaluatie en financieel eindoverzicht kon het (deel)project Kruising N217/Polderweg in 2024 niet worden afgerond. Dat is inmiddels in 2025 wel gedaan.

7405130159 Fietspad Reedijk

Financiën

Het project heeft door stagnerende grondaankoop meer dan één jaar stilgelegen. Eind 2024 is het project weer opgepakt en heeft een financiële herijking plaatsgevonden. Daardoor is € 0,3 miljoen aanvullend krediet nodig.

7405130178 Herplantplicht 2024-2025 (was: Herplantplicht 2024)

Scope

In 2024 is ervoor gekozen de investering Herplantplicht gelijktijdig te laten lopen met het plantseizoen (oktober-april). Als overbrugging in voorjaar 2025 is eenmalig aanvullend krediet nodig. Vanaf het plantseizoen 2024/2025 is het reguliere krediet benodigd van € 0,3 miljoen.

7405130187 Regiokrediet Voorne-Putten 2024

Tijd

Voor de Trajectaanpak Heveringseweg Oostvoorne/Rockanje is gezien de complexiteit een aparte investering opgenomen.

De uitvoering van een aantal wegvakken is vanwege het opstarten van de aannemer in 2024 en afstemming met de omgeving doorgeschoven naar 2025.

7405130203 Regiokrediet Hoeksche Waard 2025

Financiën

De investering Vervangen verkeersregelininstallaties is komen te vervallen. Het investeringskrediet is opgenomen onder Regio Krediet Hoeksche Waard 2025.

7405210083 Vervangen openbare verlichting (was: Vervangen openbare verlichting 2024)

Scope

De investering heeft betrekking op meerdere jaarschijven. De naam is met die reden gewijzigd.

*7405210085 Vervangen verkeersborden**Financiën*

Tijdens uitvoering van de vervangingsopgave is geconstateerd dat er meer verkeersborden vervangen moeten worden omdat deze niet meer aan de richtlijnen van zichtbaarheid voldeden. Oorzaak is het verstrijken van tijd tussen moment van inspectie en uitvoering. Deze zijn meteen ook vervangen. Daardoor is een aanvullend krediet nodig van € 0,3 miljoen.

*7405210089 Vervanging Kunstwerken**Tijd*

De opdracht voor onderhoud aan de brug Zuiderdiepstraatweg te Stellendam is begin april 2024 verstrekt. Desondanks konden de materialen voor het onderhoud niet allemaal geleverd worden in 2024. Als gevolg hiervan is het onderhoud gepland in 2025.

Potentiële investeringen

Een deel van de potentiële investeringen worden opnieuw ingedeeld waardoor deze beter aansluiten op de bestuurlijke doelstellingen. Te weten: veiligheid en bereikbaarheid, onderhoudskwaliteit en duurzaamheid. De verscheidenheid aan potentiële investeringen wordt teruggebracht tot de volgende potentiële investeringen: Duurzaam veilig wegverkeer (veiligheid en bereikbaarheid) en Vervangingsinvesteringen Wegen (onderhoudskwaliteit en duurzaamheid). De bestaande investeringen Trajectaanpak Duurzaam veilig en Optimalisatie Fietsnetwerk worden per jaarschijf samengevoegd onder de benaming: Duurzaam veilig wegverkeer. De investeringen Groot Onderhoud (verharding) en Bermen worden samengevoegd onder de nieuwe benaming: Vervangingsinvesteringen Wegen. Vervangingsinvesteringen voor o.a. openbare verlichting, kunstwerken en verkeersvoorzieningen zullen hier in de toekomst ook onder vallen. De nieuwe indeling van de investeringen heeft geen effect op de totaalhoogte van de kredieten binnen het programma wegen (budgetneutraal).

(bedragen x 1 mln.)

Investering	M	Scope	Planning aanvang	Planning realisatie	Planning aanvang bijgesteld	Planning realisatie bijgesteld
7405120105 Fietsvoorziening Molendijk-Steegjesdk	DH	*	2026	2026	Vervallen	Vervallen
7405120106 Duurzaam veilig wegverkeer 2025	DH	*	2025	2025	2025	2025
7405120107 Duurzaam veilig wegverkeer 2026	DH	*	2026	2026	2026	2027
7405120108 Duurzaam veilig wegverkeer 2027	DH	*	2027	2027	2027	2028
7405120109 Trajectaanpak Duurzaam Veilig 2026	DH	*	2026	2026	Vervallen	Vervallen
7405120110 Trajectaanpak Duurzaam Veilig 2027	DH	*	2027	2027	Vervallen	Vervallen
7405130164 Vervangingsinvesteringen Wegen 2028	DH	*	2028	2029	2028	2029
7405130166 Bermen 2025	DH	*	2025	2025	Vervallen	Vervallen
7405130168 Trajectaanpak Duurzaam Veilig 2025	DH	*	2025	2025	Vervallen	Vervallen

Investerings	M	Scope	Planning aanvang	Planning realisatie	Planning aanvang bijgesteld	Planning realisatie bijgesteld
7405130169 Aanpak ontsluiting Zuid-West Hoekse W	VV		2024	2025	2026	2027
7405130170 Aanpak IJsselmondse Randweg fase 2	DH	*	2024	2027	2025	2027
7405130174 Vervangingsinvesteringen Wegen 2025	DH	*	2025	2026	2025	2026
7405130181 Vervangingsinvesteringen Wegen 2026	DH	*	2026	2027	2026	2027
7405130182 Vervangingsinvesteringen Wegen 2027	DH	*	2027	2028	2027	2028
7405130192 Bermen 2026	DH	*	2026	2026	Vervallen	Vervallen
7405130193 Bermen 2027	DH	*	2027	2027	Vervallen	Vervallen
7405130194 Vervangingsinvesteringen Wegen 2029	DH	*	2029	2030	2029	2030
7405130195 Beschoeiingen Wegen 2025	DH	*	2025	2025	Vervallen	Vervallen
7405210088 Vervangen verkeersregelinstallaties	DH	*	2024	2024	Vervallen	Vervallen

Toelichting potentiële investeringen

7405120105 Fietsvoorziening Molendijk-Steegjesdijk

Scope

De investering Fietsvoorziening Molendijk-Steegjesdijk is komen te vervallen. Het investeringskrediet is opgenomen onder Vervangingsinvesteringen Wegen 2028.

7405120106 Duurzaam veilig wegverkeer 2025 (was: Optimalisatie Fietsnetwerk 2025)

Scope

De toelichting op het wijzigen van de naam van deze investering is terug te lezen in de tekst boven de tabel potentiële investeringen.

7405120107 Duurzaam veilig wegverkeer 2026 (was: Optimalisatie Fietsnetwerk 2026)

Scope

De toelichting op het wijzigen van de naam van deze investering is terug te lezen in de tekst boven de tabel potentiële investeringen.

7405120108 Duurzaam veilig wegverkeer 2027 (was: Optimalisatie Fietsnetwerk 2027)

Scope

De toelichting op het wijzigen van de naam van deze investering is terug te lezen in de tekst boven de tabel potentiële investeringen.

7405120109 Trajectaanpak Duurzaam Veilig 2026 (vervallen)

Scope

De toelichting op het laten vervallen van deze investering is terug te lezen in de tekst boven de tabel potentiële investeringen.

7405120110 Trajectaanpak Duurzaam Veilig 2027 (vervallen)

Scope

De toelichting op het laten vervallen van deze investering is terug te lezen in de tekst boven de tabel potentiële investeringen.

7405130164 Vervangingsinvesteringen Wegen 2028 (was: Groot onderhoud wegen 2028)

Scope

De toelichting op het wijzigen van de naam van deze investering is terug te lezen in de tekst boven de tabel potentiële investeringen.

Financiën

De investering Fietsvoorziening Molendijk-Steegjesdijk is komen te vervallen. Het investeringskrediet is opgenomen onder Vervangingsinvesteringen Wegen 2028.

7405130166 Bermen 2025 (vervallen)

Scope

De toelichting op het laten vervallen van deze investering is terug te lezen in de tekst boven de tabel potentiële investeringen.

7405130168 Trajectaanpak Duurzaam Veilig 2025 (vervallen)

Scope

De toelichting op het laten vervallen van deze investering is terug te lezen in de tekst boven de tabel potentiële investeringen.

7405130169 Aanpak ontsluiting Zuid-West Hoeksche Waard

Tijd

In 2025 zijn we gestart met de korte termijn aanpak Hoeksche Waard Zuidwest (fase 1). Het nog beschikbare potentiële investeringskrediet is bedoeld voor de realisatie van de nieuwe verbindingstukken voor fietsers en gemotoriseerd verkeer. Dit is nu voorzien in 2026 met de voorbereiding (waaronder grondaankoop) en 2027 voor de uitvoering.

7405130170 Aanpak IJsselmondse Randweg fase 2 (was: IJsselmonderandweg / van Hofstraat)

Scope

Vanwege de aansluiting op het eerder uitgevoerde project IJsselmonderandweg, is de naam gewijzigd naar fase 2.

Tijd

De aanpak IJsselmondse Randweg (fase 2) is momenteel in voorbereiding. Het zwaartepunt van de uitvoering komt te liggen in 2027, het kasritme is op deze prognose aangepast.

7405130174 Vervangingsinvesteringen Wegen 2025 (was: Groot onderhoud wegen jaarschijf 2025)

Scope

De toelichting op het wijzigen van de naam van deze investering is terug te lezen in de tekst boven de tabel potentiële investeringen.

7405130181 Vervangingsinvesteringen Wegen 2026 (was: Groot onderhoud wegen jaarschijf 2026)

Scope

De toelichting op het wijzigen van de naam van deze investering is terug te lezen in de tekst boven de tabel potentiële investeringen.

7405130182 Vervangingsinvesteringen Wegen 2027 (was: Groot onderhoud wegen jaarschijf 2027)

Scope

De toelichting op het wijzigen van de naam van deze investering is terug te lezen in de tekst boven de tabel potentiële investeringen.

7405130192 Bermen 2026 (vervallen)

Scope

De toelichting op het laten vervallen van deze investering is terug te lezen in de tekst boven de tabel potentiële investeringen.

7405130193 Bermen 2027 (vervallen)

Scope

De toelichting op het laten vervallen van deze investering is terug te lezen in de tekst boven de tabel potentiële investeringen.

7405130194 Vervangingsinvesteringen Wegen 2029 (was: Groot onderhoud wegen jaarschijf 2029)

Scope

De toelichting op het wijzigen van de naam van deze investering is terug te lezen in de tekst boven de tabel potentiële investeringen.

7405130195 Beschoeiingen Wegen 2025

Scope

De investering is als dekkingsbron gebruikt voor de lopende investering 7405130200 Vervangen beschoeiingen 2025-2026. Hierdoor komt deze investering te vervallen.

7405210088 Vervangen verkeersregelininstallaties

Scope

De investering Vervangen verkeersregelininstallaties is komen te vervallen. Het investeringskrediet is opgenomen onder het Regiokrediet Hoeksche Waard 2025.

Programmabrede risicokrediet

Verloopoverzicht Programmabrede risicokrediet

(bedragen x 1 mln.)

Programma	Beginstand 2025	Toegevoegd	Benut	Extra toevoeging	Huidig krediet
Wegen	0,0	2,8	0,0	0,0	2,8

De Verenigde Vergadering heeft op 9 oktober 2024 ingestemd met het inzetten van een Programmabreed Risicokrediet (PBRK) voor o.a. het programma Wegen, per 1 januari 2025. Dit is ingesteld zodat de organisatie slagvaardiger kan optreden en het bestuur meer kan sturen op hoofdlijnen. Het PBRK is ingesteld voor alle lopende investeringen binnen het programma. De hoogte van risicokrediet is gebaseerd op de risicobudgetten zoals opgenomen in de ramingen en risicodossiers van de afzonderlijke investeringen van het programma. Bij nieuwe investeringen wordt een deel van het vrij te maken krediet toegekend aan de PBRK. Het risicokrediet wordt ingezet bij risico's die niet op een andere wijze dan financieel gemitigeerd kunnen worden.

De vulling van het PBRK Wegen bedroeg op 1 januari 2025 € 2,8 miljoen. De specificatie van de investeringen die bijdroegen aan het PBRK voor het programma Wegen, met daarbij een overzicht met de huidige kredieten, het deel wat wordt toegekend aan het PBRK en de nieuwe hoogte van het krediet, staat vermeld in de vertrouwelijke bijlage.

Inmiddels is duidelijk dat na het opmaken van de eerste begrotingswijziging een aantal onttrekkingen heeft plaatsgevonden voor in totaal € 1,7 miljoen. Deze onttrekkingen hebben betrekking op de Korteweg (€ 0,7 miljoen) en de Regiokredieten 2024 (€ 1,0 miljoen). De reden van deze onttrekkingen is het afronden van het doorgeschoven werk vanuit 2024 waarvoor te lage budgetten per wegvak waren geraamd. Voor de Korteweg zijn in de uitwerking risico's opgetreden. Door de onttrekkingen wordt voorzien dat in de loop van 2025 het saldo van de PBRK van het programma Wegen niet toereikend is om de risico's af te dekken. Om die reden wordt voorgesteld € 1,0 miljoen extra te storten in de PBRK. Er resteert dan een bedrag van € 2,1 miljoen in het PBRK Wegen.

Realisatiegraad

Verwachte realisatiegraad t.o.v. oorspronkelijke begroting	Verwachte realisatiegraad t.o.v. gewijzigde begroting
106%	89%

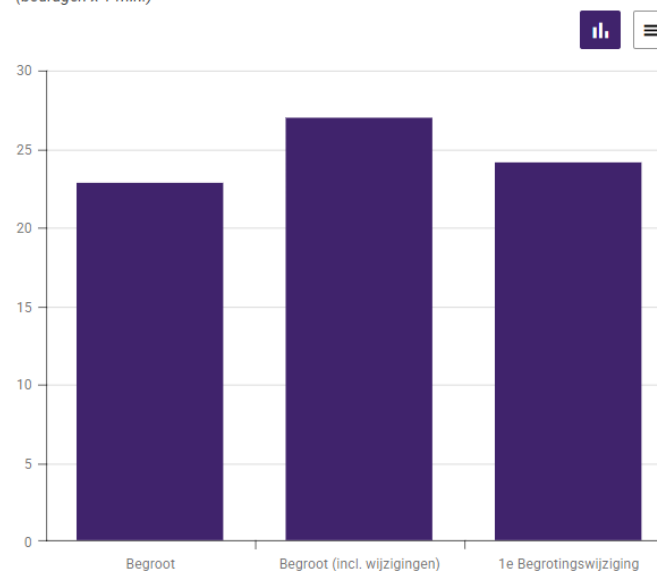
De realisatiegraad in 2025 ten opzichte van de Programmabegroting 2025 stijgt met € 1,3 miljoen naar 106%. Dit wordt vooral veroorzaakt door het doorgeschoven werk van 2024, waarbij aanvullend budget nodig is om het werk af te ronden.

In 2024 kon niet al het geplande werk worden uitgevoerd. Aanleiding waren de start van twee nieuwe raamcontracten wat meer tijd kostte dan vooraf ingeschat ook de afstemming met de omgeving en andere overheden duurde langer dan aanvankelijk verwacht. Zoals eerder gerapporteerd kon in 2024 niet al het werk worden uitgevoerd binnen het beschikbare gestelde krediet. Daarom is naast het doorgeschoven werk uit 2024 ook aanvullend krediet nodig om het doorgeschoven werk daadwerkelijk af te ronden in 2025. Het benodigde krediet voor het werk in 2025 is gebaseerd op kengetallen, maar minder conservatief. Vanaf 2026 is het benodigde krediet gebaseerd op offertes van de aannemer. Verder zijn enkele grotere wegenprojecten in de planning verschoven. Fietspad Reedijk heeft vertraging opgelopen tijdens het grondaankoopproces, maar kan nu weer verder. Voor de IJsselmondse Randweg fase 2 komen we later bij u terug om het krediet vrij te maken, maar is de prognose aangepast door de gesprekken met RWS (Rijkswaterstaat) en de omgeving over het inplannen van de werkzaamheden.

Het totaal aan wijzigingen verhoogt het investeringsvolume met € 1,3 miljoen voor 2025.

Grafiek realisatiegraad

(bedragen x 1 mln.)

Bestuur en Organisatie

Het programma Bestuur en Organisatie heeft betrekking op zowel de bestuurlijke als ambtelijke organisatie van het waterschap. Bestuurlijk wordt de focus gelegd op het versterken van de structurele dialoog met onze stakeholders, het creëren van waterbewustzijn en het versterken van de rol van het waterschap als Waterautoriteit. Ambtelijk ligt de focus op het versterken van de informatiepositie, aangezien wereldwijd informatie wordt gezien als moderne productiefactor, naast geld, middelen en capaciteit. Besluiten worden gebaseerd op informatie vanuit diverse bronnen, zowel van binnen als buiten het waterschap.

Voor het realiseren van de doelstellingen van ons waterschap vraagt het om invulling van randvoorwaarden ten aanzien van zaken als integrale dienstverlening, personeelsbeleid en -beheer, organisatieontwikkeling, educatie, informatiemanagement, privacy en veiligheid. Het invullen van deze randvoorwaarden wordt organisatiebreed vanuit het programma Bestuur en Organisatie gefaciliteerd en gecoördineerd. Tevens vindt vanuit ditzelfde programma toetsing op de geplande en lopende activiteiten van ons waterschap plaats. Het gaat hierbij om activiteiten op het gebied van communicatie en vergunningverlening, toezicht & handhaving. Maar ook om activiteiten op het gebied van veiligheid, calamiteitenorganisatie, buitenlandbeleid, huisvesting, juridische zaken, personeel, financiën, datamanagement, ICT en facilitaire ondersteuning.

Wat willen we bereiken & wat gaan we daarvoor doen

Het programma Bestuur en Organisatie heeft betrekking op zowel de bestuurlijke als ambtelijke organisatie van het waterschap. Bestuurlijk wordt de focus gelegd op het versterken van de structurele dialoog met onze stakeholders, het creëren van waterbewustzijn en het versterken van de rol van het waterschap als Waterautoriteit. Ambtelijk ligt de focus op het versterken van de informatiepositie, aangezien wereldwijd informatie wordt gezien als moderne productiefactor, naast geld, middelen en capaciteit. Besluiten worden gebaseerd op informatie vanuit diverse bronnen, zowel van binnen als buiten het waterschap.

Toelichting
Buitenlandbeleid
Het door de VV op 23 maart 2022 vastgestelde buitenlandbeleid 2022-2027 is conform vormgegeven en ingevuld. Ethiopië en Zuid-Afrika zijn daarbij als de WSHD focusgebieden aangewezen. Vormgeving en invulling vindt daarnaast plaats vanuit de ambtelijke Werkgroep Internationaal (WINTER) en de bestuurlijke Commissie Internationale Zaken (CINTER) die vanaf begin 2025 CCIWIS (Commissie Communicatie, Innovatie, Watereducatie, Internationaal en Strategie) is genoemd waaraan de verantwoordelijk heemraad deelneemt. De CCIWIS is de spil in het bepalen van gezamenlijke standpunten op het gebied van internationaal beleid. Een voorbeeld hiervan is de nieuwe strategische visie van Dutch Water Authorities (DWA) en de doorontwikkeling van het loket van DWA. De commissie is hierin besluitvormend. Daarnaast staat de doorontwikkeling van de bestuurlijke rol in internationale partnerschappen regelmatig op de agenda. De CCIWIS adviseert de vertegenwoordigers van de waterschappen ook in de stuurgroep Blue Deal. De aangewezen WSHD-coördinator buitenland zorgt dat deelname in de juiste (veiligheids)banen worden geleid en dat hierover sinds begin 2024 steeds meer over wordt gecommuniceerd. De relatie/verbinding met Bureau Brussel kan verbeterd worden; enerzijds vanwege capaciteitsgebrek, anderzijds vanwege de onduidelijkheid wat dit nu echt kan opleveren en welke inzet daarvoor nodig is, is daar tot dit moment weinig aandacht aan besteed. Gelet op het verkennen van deelnemen aan Europese subsidieprojecten verdient dit echter wel steeds meer aandacht. Het proces daartoe wordt momenteel verkend.
Crisisbeheersing
Het nieuwe crisisplan dat eind 2024 door de VV is vastgesteld, helpt onze organisatie om beter georganiseerd te zijn in crisissituaties en op die momenten dat we moeten samenwerken met onze crisispartners. De uitvoering en implementatie van het crisisplan loopt door in 2025 en 2026. Er zijn verschillende opleidingsmomenten en trainingen gestart en ingepland. In 2026 toetsen we doormiddel van een systeemtest of alle crisisrollen goed geoefend zijn en of alle processen goed zijn ingeregeld. In de tussentijd werken we nog volgens de ingetrainde werkwijzen en staan we paraat.
Dienstverlening en strategische communicatie
Naar aanleiding van de feedback van onze inwoners hebben we verbeteringen doorgevoerd in het lopende klanttevredenheidsonderzoek over meldingen openbare ruimte. Het dashboard dienstverlening is in gebruik genomen en levert wekelijks nieuwe inzichten op over de dienstverlening. Vanwege het wettelijk aflopen van het contract, werken we aan een nieuwe website die gebruiksvriendelijkheid en toegankelijkheid maximaliseert. Inmiddels hebben we een leverancier gekozen en een kick-off gehouden.

Toelichting De subsidiepot voor ruimtelijke adaptatie hebben we op onze website visueel inzichtelijk gemaakt. Zo kunnen inwoners voortaan zien hoeveel ruimte er nog is in het budget. Dit aansprekende basisverhaal van ons waterschap is inmiddels ook breder gedeeld in de organisatie, waaronder het MT en recent met de VV. We gebruiken het verhaal inmiddels actief in onze communicatie. Zo hebben we bijvoorbeeld recent elementen uit het verhaal gebruikt als voorwoord bij onze begroting en in persberichten over de belasting en de grote opgaven. Bij ons aansprekende verhaal hoort natuurlijk ook een visuele doorvertaling inclusief een opfrissing van het logo. Vanaf het tweede kwartaal gaan we dit budgetneutraal en gefaseerd implementeren. Op dit moment wordt de laatste hand gelegd aan het rapport over het imago en reputatie onderzoek, waarna we de conclusies en aanbevelingen en daaruit voortvloeiende acties met de organisatie, college en VV gaan delen. Voor 2025 is er een evenementenplan opgesteld, waarin onder andere een afwegingskader, werkwijze en een kalender voor dit jaar zijn opgenomen. De voorbereidingen voor onder andere de open dag (mei), het waterseminar (oktober) en festival voor de Vloed (Dordrecht, oktober) zijn inmiddels gestart. Ook de aanwezigheid van meerdere collegeleden bij de watersnood herdenking in februari is hierin opgenomen. Om nog breder en transparanter onze doelgroepen mee te nemen in wat het waterschap doet maken we o.a. een digitale nieuwsbrief voor agrariërs; het aantal abonnees is verder gegroeid naar circa 300 na 2 edities.
Dijkbewaking De dijkbewakingsorganisatie wordt als beheersmaatregel ingezet door de crisisorganisatie wanneer deze is opgeschaald bij extreme weersomstandigheden. De optimalisatie van de dijkbewakingsorganisatie is gekoppeld aan de uitgangspunten van het 'calamiteitenbestrijdingsplan Waterveiligheid'. Hierbij is gekeken wat er als beheersmaatregel nodig is vanuit het perspectief van waterveiligheid en de staat van de dijken. Ook in 2025 wordt hard gewerkt aan verdere doorontwikkeling van de dijkbewakingsorganisatie. Er wordt nogmaals een opleidingsweek georganiseerd zoals dat ook in 2024 is gedaan. Er wordt gewerkt aan samenvoegingen van dijkposten waar dat kan en efficiënt is. Op het gebied van huisvesting van de dijkposten wordt zoveel als mogelijk naar eigen locaties gekeken. Daarbij geldt dat we indien dat nodig is kijken naar andere locaties waarbij locaties van een crisispartner of medeoverheid de voorkeur verdienen. Eind 2024 zijn we gestart met het aanbieden van een maandelijkse opleiding voor dijkwachter voor al onze medewerkers. Ook in 2025 wordt dit maandelijks georganiseerd.
Educatie Het eerste kwartaal bestaat voornamelijk uit voorbereidingen en overleggen, aangezien de meeste activiteiten plaatsvinden in het tweede of derde kwartaal. Er is een start gemaakt met het in kaart brengen van de verschillende (potentiele) watereducatiepartners in ons gebied. Daarnaast zijn we doorlopend in gesprek met onze vaste partners zoals onderwijsinstellingen en gemeenten: bijvoorbeeld met Yuverta (VMBO/MBO) om te adviseren over het curriculum van lopende en op te zetten opleidingen en met middelbare scholen over concrete kansen voor praktijkgerichte projecten (zoals Technasiumopdrachten). Vanuit ons docentenprogramma hebben we bijgedragen aan de docentenopleiding aardrijkskunde en bereiden we nascholingen voor over waterkwaliteit, wonen onder NAP, en meerlaagse veiligheid. Voorbereidingen zijn gestart voor de jubileumeditie van De Redders van Dordt in mei en juni 2025. Tot slot zijn er i.h.k.v. de Landelijke Educatiestrategie werkgroepen geïnitieerd rondom onze focusdoelgroepen VO en MBO, om wensen, aanbod en koppelkansen in kaart te brengen en te benutten.

Toelichting
Erfgoed
Er wordt gewerkt aan beleid voor Erfgoed en bredere bekendheid en bewustwording rond dit onderwerp binnen en buiten de organisatie. Dit gaat via twee sporen. Binnen de organisatie is een werkgroep aan de slag gegaan om vorm te geven aan het Erfgoedbeleid. Een belangrijke stap hierbij was de informatieve sessie voor de VV in februari, waarbij de VV geconsulteerd is en aan de hand van stellingen gevraagd is om richting te geven. Om het onderwerp breder onder de aandacht te brengen binnen en buiten de organisatie zijn diverse bijeenkomsten georganiseerd voor medewerkers en belanghebbenden in het gebied. Daarmee liggen we op koers om het Erfgoedbeleid later dit jaar vast te laten stellen door de VV.
Externe oriëntatie, het stakeholdermanagement en public affairs
De strategische samenwerkingsagenda met Evides is in de fase van afronding gekomen en zal dit jaar ondertekend worden. Met de strategische samenwerkingsovereenkomst met de gemeenten Nissewaard en Zwijndrecht is een start gemaakt. Op grond van het handelingskader herijking Deltaprogramma is er een public affairs strategie ontwikkeld op het onderdeel zoetwaterbeschikbaarheid. Er is in de interne organisatie een breed kernteam gevormd en een stuurgroep die afstemt tussen inhoud en de public affairs lijn. Vanuit het opgestelde uitvoeringprogramma wordt momenteel ingezet op gerichte acties richting indirecte stakeholders en externe beïnvloeders op onderdelen als bewustwording, agendasetting en samenwerking. Het waterseminar voor 2025 is in voorbereiding. Het thema is de toekomstbestendigheid van de Rijn Maas Delta waarbij het gaat om volhoudbare landbouw, economie voor de regio en zoetwaterbeschikbaarheid voor drinkwater.
Huisvesting
In 2025 ligt de focus op de uitvoering van de vastgestelde huisvestingsplannen en de investeringen voor steunpunt De Klomp (Voorne-Putten) en steunpunt Oude-Tonge (Goeree-Overflakkee). De grondaankoop voor De Klomp is in januari gepasseerd bij de notaris. Het uitwerken van de plannen voor beide steunpunten loopt. De verwachting is dat concrete investeringsvoorstellen in 2025 gereed zullen komen. De werkzaamheden in het kader van verduurzaming op het steunpunt in Strijen zijn gestart. De aanvraag voor de vergunning is ingediend bij de gemeente. Vanuit de verduurzaming voor RWZI Zwijndrecht is naar voren gekomen dat er ten behoeve van de zuiveringsprocessen op deze locatie behoefte is aan meer ruimte. Hiervoor is gekeken naar inpassende opties, deze zijn beoordeeld als suboptimaal. Het realiseren van een aanbouw bij de rwzi Zwijndrecht wordt gezien als de meest passende oplossing. De kosten voor deze aanbouw worden geraamd op € 0,4 miljoen. Dit wordt aangevraagd via deze begrotingswijziging (investeringen). De rwzi Zwijndrecht zal hierdoor een langere doorlooptijd kennen. Zwijndrecht was als pilot als eerste gestart. De noodzakelijke informatie aan eisen op het gebied van duurzaamheid zijn nu bekend. Er wordt gekeken naar mogelijkheden om andere locaties wellicht in uitvoering tegelijk op te pakken.
Veiligheid
In juni 2024 is trede 3 op de Veiligheidsladder (SCL) behaald. D&H heeft op 19 november 2024 besloten in te zetten op het doorleven van trede 3. Het behouden van een goede veiligheidscultuur en bewustzijn vraagt continue aandacht, zowel voor mens- als objectveiligheid. Dit is dan ook waar we onze activiteiten op inzetten. In maart 2025 is de eerste 'Dag met de Aannemer' gehouden. Onderwerp van gesprek was het gezamenlijk doorleven van de veiligheidsissues waar we als waterschap samen met de aannemers die werkzaamheden verrichten dagelijks mee te maken hebben.

Toelichting
Ten aanzien van informatieveiligheid en AVG heeft D&H in november 2024 besloten dat in 2025 volwassenheidsniveau 3 moet worden behaald en dat de ambitie is om in 2027 volwassenheidsniveau 4 wordt behaald. De aangekondigde bewustwordingscampagne voor informatieveiligheid en AVG is in het eerste kwartaal van 2025 gestart met een 0-meting. 100 collega's hebben vragenlijsten toegestuurd gekregen en op basis van deze 0-meting wordt de verdere bewustwordingscampagne ingericht. Zoals aangekondigd in de bestuurlijke informatiebrief van 13 december is het domein Veiligheid opgehouden te bestaan. Dit was een unieke constructie binnen het waterschap. Met het halen van SCL trede 3 is het doel van het domein Veiligheid behaald. Om de borging van veiligheid binnen het waterschap te garanderen, wordt het team ondergebracht bij de afdeling Juridische en Facilitaire Zaken. Daarmee is een nieuw team ontstaan; Facilitaire Zaken & Veiligheid. Door deze beweging worden object- en mensveiligheid vanuit hetzelfde team en met AVG in dezelfde afdeling aangestuurd en opgepakt. Daarnaast onderzoeken we de impact en implementeren we zoveel mogelijk nieuwe wetgeving met betrekking tot veiligheid zoals de NIS2 en de Wet Weerbaarheid Kritieke Entiteiten (WWKE).
Vergunningverlening, Handhaving & Toezicht
Er is een voorstel gereed wat er in moet voorzien dat de capaciteit op de grondwatertaak WSHD-breed en t.a.v. VTH expliciet benoemd, geborgd gaat worden in 2025 en door kan ontwikkeling in de jaren daarna. In 2024 is een project gestart met erf-coaches om de lozingen van gewasbeschermingsmiddelen te verminderen, daarnaast is er in 2025 ruimte om extra capaciteit in te zetten op het Toezicht en de Handhaving van de lozing van deze middelen. Er wordt vanaf 2024 meer capaciteit ingezet op indirecte Lozingen van deze stoffen. Inmiddels is met de Omgevingsdienst Zuid-Holland-Zuid al een samenwerkingsovereenkomst afgesloten om door efficiëntere en effectiever samen te werken, de lozingen van deze stoffen te verminderen. Ook met Omgevingsdienst Rijnmond (DCMR) zal een overeenkomst worden besproken in 2025. Voor wat betreft PFAS is op 16 april 2025 in een informele vergadering van de VV nadere informatie gedeeld in de opmaat naar strategische keuzes in dit dossier. Er is een werkgroep gevormd die de verandering in de belastingwetgeving v.w.b. de verschuiving van heffing naar contractafspraken voor 1 januari 2026 zal voorbereiden. Voor wat betreft de overige veranderingen wordt een voorstel vanuit VTH gedaan (b.v. de omgekeerde bewijslast; WSHD moet aantonen wat geloozd wordt en niet de betaler via opgave) Op dit moment is de situatie stabiel en kunnen alle vergunningaanvragen gemiddeld binnen de wettelijke termijn worden behandeld. De flexibele schil hierbij waarbij een aantal vergunningen in de markt worden gezet, helpt hierbij enorm wanneer de vraag het aanbod (capaciteit) overstijgt.
Versterken informatiepositie
Via Het Waterschapshuis wordt gewerkt aan onderwerpen om data te verzamelen (bijvoorbeeld onderhoudsinformatie), data te delen (Gegevensknooppunt Waterschappen) en veilig te houden (aansluiting op een gezamenlijke veiligheidsdienst die 24/7 onze digitale sporen monitort op verdacht gedrag). Intern wordt gewerkt aan een data-platform, waarmee we onze data centraal ontsluiten. Deze wordt vervolgens in de Waterschap RegieKamer (WRK) gebruikt voor overzichten, zoals 'het actueel waterbeeld' dat wordt opgezet. Maar ook voor het beslissing ondersteunend systeem (NBWS-BOS).

Toelichting
Intern is gestart met een programma bewustwording op digitale veiligheid. Middels de WRK wordt gewerkt aan nieuwe werkwijzen, met inzet van data en later mogelijk ook kunstmatige intelligentie. Voor dat laatste volgen we ook de landelijke richtlijnen, zoals de privacy-borging die noodzakelijk is om bijvoorbeeld gebruik te kunnen maken van Microsoft Co-Pilot. Hierbij maken we gebruik van de Vaarkaat van de Unie van Waterschappen, de Strategienota van de Waterschappen in samenwerking met Het Waterschapshuis en het AI-kompas.
Waterbewustzijn
We hebben in het najaar van 2024 de betaalde campagne “waterwijs” gelanceerd, die in 2025 via onze eigen kanalen herhaald wordt. Met gemeente Nissewaard zijn de eerste gesprekken gestart om het gemaal De Leeuw van Putten, dat tevens het startpunt is van rondvaarten met de fluisterboot, nog beter in te zetten voor het verhogen van het waterbewustzijn. We hebben een masterclass ‘waterbeheer’ voor gidsen van de fluisterboot ontwikkeld, zodat zij het waterschapsverhaal in al hun rondleidingen kunnen verwerken. Verder lopen de voorbereidingen voor de Open Dag (mei), het Festival Voor de Vloed (september) en is de ontwikkeling van een interactief spel over waterbeheer in gang gezet.

Exploitatie en investeringen**Exploitatie**

In onderstaande tabel is het exploitatieresultaat van de 1e begrotingswijziging van het programma Bestuur en Organisatie opgenomen.

(bedragen x € 1 mln.)

Omschrijving	Begroot	Begroot (incl. wijzigingen)	Realisatie	Begroot (na bijstelling)	Bijstelling
Saldo van baten en lasten voor bestemming	28,8	28,9	8,3	29,7	0,8
Lasten	32,0	32,1	8,1	33,2	1,1
07.10 Bestuur	18,1	18,2	4,6	18,2	0,0
07.20 Externe Communicatie	2,9	2,9	0,7	2,9	0,0
07.30 Regulering	10,0	10,0	2,4	10,0	0,0
07.40 Calamiteitenorganisatie	1,1	1,1	0,2	1,1	0,0
07.90 Bedrijfsvoering	0,0	0,0	0,3	1,1	1,1
Baten	-3,2	-3,2	0,1	-3,5	-0,3
07.10 Bestuur	-1,9	-1,9	-0,6	-2,1	-0,2
07.20 Externe Communicatie	-0,2	-0,2	-0,1	-0,2	0,0
07.30 Regulering	-1,0	-1,0	-0,2	-1,0	0,0
07.40 Calamiteitenorganisatie	-0,1	-0,1	0,0	-0,1	0,0
07.90 Bedrijfsvoering	0,0	0,0	1,0	-0,1	-0,1
Reserve mutaties	0,0	-0,2	0,0	-0,2	0,0
Toevoeging aan reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Onttrekking aan reserves	0,0	-0,2	0,0	-0,2	0,0
	0,0	-0,2	0,0	-0,2	0,0
Saldo van baten en lasten na bestemming	28,8	28,8	8,3	29,6	0,8

De wijzigingen in de exploitatiekosten voor het programma Bestuur en Organisatie resulteren in een bijstelling van per saldo € 0,8 miljoen nadelig. De voornaamste oorzaken hiervan zijn:

- Vanuit het Rijk is extra subsidie ontvangen voor de Wet Open Overheid (voordeel € 0,2 miljoen).
- De contributie aan de Unie van Waterschappen valt hoger uit (nadeel € 0,1 miljoen).
- Extra kosten voor het project grond en watergebruik (nadeel € 0,1 miljoen).

- Aanschaf van brandwerende - en voorraadkosten ten behoeve van het veilig opslaan van brandbare goederen (nadeel € 0,1 miljoen).
- Bij de implementatie van de nieuwe personele applicaties is gebleken dat extra werkzaamheden noodzakelijk zijn voor workflows. Dit leidt tot extra inhuurkosten. De kosten worden deels gedekt uit bestaande budgetten. Per saldo is sprake van een nadeel van € 0,1 miljoen.
- Om de toenemende complexiteit van de opgaven het hoofd te kunnen bieden is het programma wegen begin 2025 gestart met een verbeterde programmatische aanpak van de (grotere) opgaven. Hiervoor is structureel extra capaciteit nodig. In 2025 wordt hiervoor extra capaciteit ingehuurd en gedekt uit het voordeel op de kapitaallasten bij het programma Wegen. (nadeel € 1,0 miljoen).
- De kapitaallasten zijn geactualiseerd op basis van de boekwaarde per 1 januari 2025 en de bijgestelde rentelasten (voordeel € 0,3 miljoen).
- Lagere dotatie aan de voorziening RVU levert een voordeel van € 0,1 miljoen op.
- Hogere detacheringsofbrengsten leiden tot een voordeel van € 0,1 miljoen.
- Voor waterbewust zijn wordt extra budget gevraagd voor 2025. Waterbewustzijn kan op deze manier worden opgepakt als volwaardige doelstelling conform het WBP (nadeel € 0,1 miljoen).

Investerings

In onderstaande tabel zijn de mutaties in de investeringen van het programma Bestuur en Organisatie opgenomen.

Lopende investeringen

(bedragen x 1 mln.)

Investering	M	Scope	Planning aanvang	Planning realisatie	Planning aanvang bijgesteld	Planning realisatie bijgesteld
7811700013 Duurzaamheid en Veiligheid IJsselmonde	VV		mrt-2022	dec-2024	mrt-2022	dec-2025
7811800024 Aankoop/ vervanging groot materieel 2024	DH		apr-2024	dec-2024	apr-2024	dec-2025

Toelichting Lopende investeringen

7811700013 Duurzaamheid en Veiligheid IJsselmonde

Tijd

Een onderdeel van dit project was het realiseren van een groene gevel bij het Schap. Het opstellen van een aanbesteding voor een dergelijke groene gevel bleek complexer dan vooraf ingeschat. Hierdoor is de aanvraag in november 2024 op de markt gezet. De ontvangen aanbiedingen sloten niet aan op hetgeen uitgevraagd was. Hierop is in januari 2025 geconcludeerd dat de opdracht niet gegund wordt, de aanbestedingsprocedure is niet succesvol geweest. Er zijn in 2024 geen kosten gemaakt voor het realiseren van de groene gevel. Gelet op de ontvangen aanbiedingen lijkt het goed de middelen op een andere manier in te zetten voor vergroening van het terrein. In 2025 wordt bekeken of dit wenselijk is.

*7811800024 Aankoop/ vervanging groot materieel 2024**Tijd*

Doordat wetgeving/richtlijnen rondom het (klepel)maaïen mogelijk in de nabije toekomst wordt gewijzigd is een deel van het aan te schaffen materiaal on hold gezet. Hierdoor is het project vertraagd en verschuift de realisatiedatum naar 2025.

Nieuwe investeringen

Investering	Jaar van aanvang	Jaar van realisatie	Toelichting
Vervangen brandmeldinstallatie Waterschapshuis en het Schap	2025	2026	Kritische onderdelen van de brandmeldinstallatie in het Waterschapshuis zijn niet meer leverbaar. Dit geeft een verminderde betrouwbaarheid van het systeem. De brandmeldinstallatie van het Schap dient eveneens vervangen te worden. WSHD gebruikt het pand op een andere manier dan de vorige eigenaar. De bestaande installatie is niet geschikt voor het huidige gebruik. Daarnaast is er een nadrukkelijke wens om beide panden ten aanzien van de brandmeldinstallatie te koppelen. Er is namelijk voor beide panden een gezamenlijke BHV-organisatie. Door een koppeling te realiseren, kan de alarmering en coördinatie van de BHV-organisatie bij brandmeldingen sneller en beter verlopen. Deze investering omvat het vervangen en koppelen van de brandmeldinstallaties van het Waterschapshuis en het Schap om zo de bedrijfscontinuïteit te borgen en voldoen aan de geldende veiligheidsnormen.
Hoofdverdeelkast het Schap	2025	2026	Het Schap is in gebruik genomen als steunpunt en vergadercentrum. Op deze locatie worden conform de huisvestingsstrategie en huisvestingsplan IJsselmonde werkzaamheden uitgevoerd voor verduurzaming van de huisvesting. Op het Schap is onder andere de gasaansluiting verwijderd, de verwarming van het kantoorgedeelte en magazijngedeelte wordt elektrisch opgelost en zijn zonnepanelen gelegd. Hiervoor is een nieuwe hoofdverdeelkast nodig om aan alle energievraag te kunnen voldoen. Deze investering omvat het realiseren en aansluiten van de nieuwe hoofdverdeelkast, inclusief het verwijderen van de bestaande kast.

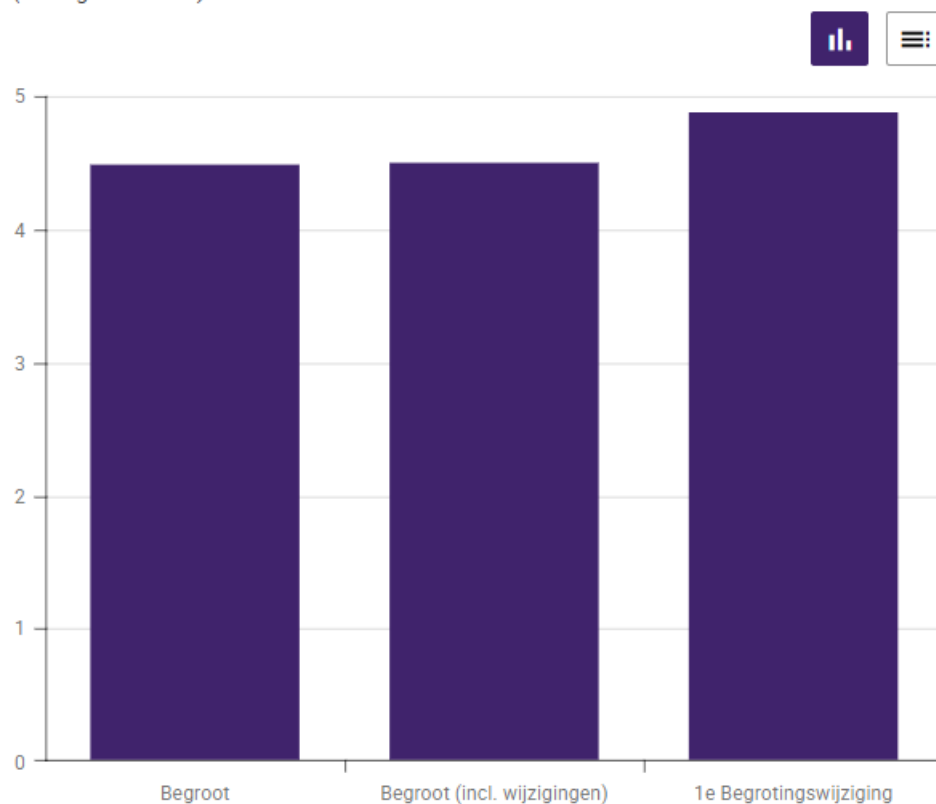
Realisatiegraad

Verwachte realisatiegraad t.o.v. oorspronkelijke begroting	Verwachte realisatiegraad t.o.v. gewijzigde begroting
109%	109%

Ten opzichte van de begroting na wijziging is sprake van een bijstelling van het krediet van de vervanging van groot materieel. Verder zijn nieuwe investeringen opgenomen voor de vervanging van de hoofdverdeelkast in het Schap, en voor het vervangen van brandmeldinstallaties. (totaal € 0,4 miljoen).

Grafiek realisatiegraad

(bedragen x 1 mln.)

Algemene dekkingsmiddelen

Exploitatie

Het programmaplan wordt afgesloten met een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen. Hieronder vallen de belastingheffing, het invorderingsbeleid en de kwijtschelding. De belastingheffing vindt plaats op basis van wet- en regelgeving. De heffingen worden ingezet voor waterschap gerelateerde taken. Hierbij wordt gestreefd naar een evenwichtige verdeling van kosten over de categorieën. Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffing en Waardebepaling (SVHW) voert de heffing en invordering uit.

(bedragen x € 1 mln.)

Omschrijving	Begroot	Begroot (incl. wijzigingen)	Realisatie	Begroot (na bijstelling)	Bijstelling
Saldo van baten en lasten voor bestemming	-222,2	-222,2	-1,4	-222,6	-0,4
Lasten	6,1	6,1	-1,4	6,2	0,2
08.10 Onvoorzien	0,3	0,3	0,0	0,3	0,0
08.20 Algemene lasten en baten	5,8	5,8	-1,4	6,0	0,2
08.30 Belastingopbrengst	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Baten	-228,3	-228,3	0,0	-228,9	-0,6
08.10 Onvoorzien	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
08.20 Algemene lasten en baten	-1,6	-1,6	0,0	-2,2	-0,6
08.30 Belastingopbrengst	-226,7	-226,7	0,0	-226,7	0,0
Reserve mutaties	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9	0,0
Toevoeging aan reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Onttrekking aan reserves	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9	0,0
	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9	0,0
Saldo van baten en lasten na bestemming	-225,1	-225,1	-4,4	-225,5	-0,4

De wijzigingen in de exploitatiekosten voor het programma Algemene Dekkingsmiddelen resulteren in een bijstelling van per saldo € 0,4 miljoen voordelig. De voornaamste oorzaken hiervan zijn:

- De deelnemersbijdrage aan SVHW is naar beneden bijgesteld. De uitvoeringskosten bij SVHW en de bijdrage voor de WOZ kosten zijn lager (voordeel € 0,3 miljoen). Vanaf 2026 zal de bijdrage inzake de WOZ-kosten stijgen met ongeveer € 0,5 miljoen, omdat de korting die waterschappen krijgen op de jaarlijkse bijdrage komt te vervallen. Dit nadeel zal verwerkt worden in de Programmabegroting 2026.
- De bijdrage in de kosten van 'Mijnoverheid Berichtenbox' en DigiD via de Rijksfactuur valt lager uit (voordeel € 0,1 miljoen).

- In de tweede helft van 2024 is een aantal langlopende leningen afgesloten voor een lager percentage dan in de begroting is voorzien, hierdoor zijn rentekosten lager dan begroot. Tevens leveren nog niet ingezette middelen (tijdelijk) rentebaten op. Het voordeel van € 1,0 miljoen is verdeeld naar de programma's door aanpassing van het rente-omslagpercentage.
- Op het moment van het schrijven van deze bestuursrapportage waren nog geen cijfers beschikbaar over belastingen. Mocht in de loop van 2025 alsnog sprake zijn van (significante) afwijkingen, dan zal het college de VV separaat informeren.

Paragrafen

Uiteenzetting van de financiële positie

Op grond van de verslaggevingsvoorschriften bevat deze paragraaf de volgende onderwerpen:

- Weerstandvermogen en risicobeheersing
- Reserves
- Voorzieningen
- Kengetallen

Deze onderwerpen hebben betrekking op de financiële positie van het waterschap. In 2025 is het stuk 'Afwegingskader gezond waterschapsfinanciën Hollandse Delta 2025' vastgesteld, waarmee beoogd wordt dat WSHD ook op langere termijn een solide financiële positie houdt.

Weerstandvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen is een maatstaf voor de mate waarin een waterschap in staat is om de nadelige gevolgen van risico's op te vangen. Waterschappen zijn wettelijk verplicht om de risico's die ze lopen in kaart te brengen en beleid te ontwikkelen om deze risico's af te dekken. Een deel van de risico's wordt afgedekt door afgesloten verzekeringen of gevormde voorzieningen.

Ten opzichte van Jaarstukken 2024 heeft er één mutatie op de risico's plaatsgevonden. Dit betreft een nieuw risico, zie onderstaande tabel.

Risico's Voldoende en Schoon Water

(bedragen x €1.000)

Toelichting	Status risico	Kans	Financieel gevolg
Schade door invasieve soorten			
Exoten zijn planten, dieren of andere organismes die van nature niet voorkomen in Nederland. Wanneer een exoot schadelijk is voor het milieu of economie, dan is sprake van een invasieve exoot. Bestrijding van uitheemse, woekerende oever- en waterplanten, zoals de Waterwaaier (Cabomba) en de Grote waternavel, vergen vaak grote inspanningen van waterbeheerders. De verwachting is dat problemen met uitheemse soorten planten (en dieren) in watergangen in de toekomst gaan toenemen. Dit is een gevolg van klimaatverandering en toenemende internationale handel, waarbij steeds vaker potentiële plaagsoorten over de wereld worden verspreid.	Nieuw	50%	100

Reserves

Deze paragraaf geeft een overzicht van de algemene reserves, tariefegalisatiereserves en bestemmingsreserve. De basis voor de toevoeging en onttrekking aan de reserves is het beleid zoals gecommuniceerd in de beleidsnota 'reserves en voorzieningen' vastgesteld door de VV, d.d. 15-10-2020 (B2001349).

Onderstaande tabel geeft het verloop weer van de reserves in 2025 alsook de verwachte eindstand per 31 december 2025.

(bedragen x €1 mln., prognose stand per 31/12)

Onderdeel	2024	Storting	Onttrekking	Resultaat- bestemming	2025
Algemene reserves	6,2	0,1	-0,2	1,3	7,4
R811001 Algemene reserve Waterveiligheid	0,9	0,0	0,0	0,3	1,3
R811002 Algemene reserve Water	0,6	0,0	0,0	0,4	1,0
R811003 Algemene reserve Waterketen	4,2	0,0	-0,1	0,2	4,4
R811004 Algemene reserve Wegen	0,4	0,0	0,0	0,3	0,7
Bestemmingsreserves	29,5	0,0	-5,1	0,7	25,2
R813001 BR maatr. gebiedsrendement stikstofverwi	1,7	0,0	-1,2	0,0	0,5
R813002 BR Transitie Wegen	0,0	0,0	0,0	0,6	0,6
R813006 BR Dijkversterkingen	0,8	0,0	0,0	0,0	0,8
R813010 Budgetoverhevelingen	0,3	0,0	-0,3	0,0	0,0
R813014 Bestemmingsres. Baggeren	5,7	0,0	-2,1	0,0	3,6
R813015 Best.Res.Grensoverschrijdend afvalwater	0,3	0,0	0,0	0,1	0,5
R813019 Best.Res.Persoonsgebonden basisbudget	1,2	0,0	0,0	0,0	1,2
R813022 Bestemmingsreserve Afwikkeling CMK	2,8	0,0	0,0	0,0	2,8
R813023 Bestemmingsreserve Onderhoud CMK	3,7	0,0	-0,2	0,0	3,5
R813024 Bestemmingsreserve Digitalisering	0,6	0,0	0,0	0,0	0,6
R813025 CMK Monitoring	0,4	0,0	0,0	0,0	0,3
R813026 Bestemmingsreserve Wegen	6,2	0,0	-1,0	0,0	5,2
R813028 Best.Res. AC leiding Brielle-Oostvoorne	1,9	0,0	0,0	0,0	1,9
R813032 BR personele capaciteit wegen	0,8	0,0	-0,3	0,0	0,6
R813034 Best.Res. Belastingopbrengsten	3,2	0,0	0,0	0,0	3,2
Egalisatiereserves	26,9	1,2	-6,5	5,2	26,8
R812001 Reserve Tariefegalisatie Watersysteemhef	8,8	0,0	-2,5	2,3	8,6
R812002 Reserve Tariefegalisatie Zuiveringsheff.	13,6	1,2	-0,9	1,3	15,3

Onderdeel	2024	Storting	Onttrekking	Resultaat- bestemming	2025
R812003 Reserve Tariefegalisatie Wegenheffing	1,6	0,0	-0,2	1,6	3,0
R812005 ER Watersysteemheffing - gebouwd	2,4	0,0	-2,4	0,0	0,0
R812006 ER Wegenheffing - gebouwd	0,5	0,0	-0,5	0,0	0,0
Totaal reserves	62,6	1,2	-11,7	7,2	59,3

Hierna worden de mutaties ten opzichte van de laatste vastgestelde begrotingswijziging op de reserves toegelicht.

Algemene reserves

Ten opzichte van de programmabegroting 2025 is op basis van het VV-besluit Vervolg versterking bestuurlijk proces (9 oktober 2024 iBabs 1235) € 0,2 miljoen onttrokken uit de algemene reserves van de programma's.

Voor de 1e begrotingswijziging 2025 zijn geen mutaties voor de algemene reserves te melden.

Bestemmingsreserves

(bedragen x €1 mln.)

Omschrijving	Storting	Onttrekking
R813001 BR maatr. gebiedsrendement stikstofverwi	0,0	-1,0
Totaal mutaties bestemmingsreserves	0,0	-1,0

Bestemmingsreserve Maatregelen gebiedsrendement stikstofverwijdering (R813001)

In 2024 is naar aanleiding van dreigende overschrijding van het gebiedsrendement stikstofverwijdering een reserve gevormd voor de dekking van de kosten voor de maatregelen gebiedsrendement stikstofverwijdering en de kapitaallasten van de eerste drie jaar van de investeringen 'Vervangen puntbeluchters rwzi Dokhaven' en 'Online meters rwzi Dokhaven'. De maatregelen gebiedsrendement stikstofverwijdering zijn in 2024 uitgevoerd. De investeringen hebben vertraging opgelopen. Hierdoor vervalt de begrote onttrekking van € 0,1 miljoen aan de bestemmingsreserve in 2025. De benodigde omvang van de bestemmingsreserve is herberekend. Door de lagere kosten voor de beheersmaatregelen in 2024 kan de bestemmingsreserve worden verlaagd met een bedrag van € 1,1 miljoen. Dit resulteert per saldo in een onttrekking van € 1,0 miljoen.

Egalisatiereserves*(bedragen x €1 mln.)*

Omschrijving	Storting	Onttrekking
R812002 Reserve Tariefegalisatie Zuiveringsheff.	1,2	0,0
Totaal mutaties egalisatiereserves	1,2	0,0

Reserve Tariefegalisatie Zuiveringsheffing (R812002)

Voorgesteld wordt om het verlaagde bedrag uit de bestemmingsreserve 'Maatregelen gebiedsrendement stikstofverwijdering' toe te voegen aan de reserve 'Tariefegalisatie Zuiveringsheffing'.

Voorzieningen

Deze paragraaf geeft een overzicht van de arbeidsgelateerde verplichtingen en overige voorzieningen. De basis voor de toevoeging en onttrekking aan de reserves is het beleid zoals gecommuniceerd in de beleidsnota 'reserves en voorzieningen' vastgesteld door de VV, d.d. 15-10-2020 (B2001349).

Onderstaande tabel geeft het verloop weer van de voorzieningen in 2025 alsook de verwachte eindstand per 31 december 2025.

(bedragen x €1 mln., prognose stand per 31/12)

Onderdeel	Beginsaldo	Vermeerderingen	Interne verminderingen	Externe verminderingen	Eindsaldo
Arbeidsgelateerde verplichtingen	12,6	0,6	0,0	-0,8	12,5
V850001 Voorz.Pens. -, wachtgld, IZR(vm) Pers.&Best.	5,7	0,3	0,0	-0,6	5,4
V850003 Vrz. Arbeidsgelateerde verplichtingen	6,9	0,3	0,0	-0,1	7,0
V850005 Vrz Regeling Vervroegd Uittreden (RVU)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overige voorzieningen	0,4	0,0	0,0	0,0	0,4
V850004 Vrz Rioolpersleidingen Oudenhorn	0,4	0,0	0,0	0,0	0,4
Totaal Voorzieningen	13,0	0,6	0,0	-0,8	12,9

Een voorziening wordt gevormd indien er voor het waterschap een verplichting of verantwoordelijkheid bestaat om op een bepaalde manier te handelen of presteren jegens een derde. Indien hier een financiële verplichting aan hangt, kan c.q. is het verplicht hiervoor middelen apart te zetten ter hoogte van het ingeschatte benodigde bedrag (onderdeel van het vreemd vermogen).

Arbeidsgelateerde verplichtingen

(bedragen x €1 mln.)

Omschrijving	Vermeerderingen	Interne verminderingen	Externe verminderingen
V850005 Vrz Regeling Vervroegd Uittreden (RVU)	-0,1	0,0	0,1
Totaal mutaties arbeidsgelateerde verplichtingen	-0,1	0,0	0,1

Voorziening Regeling Vervroegd Uittreden (RVU) (V850005)

In de cao 2024 is vastgelegd dat werknemers die gedurende 41 jaar werkzaam zijn geweest bij een werkgever aangesloten bij het ABP, en waarvan de laatste 10 jaar in de sector Waterschappen, per 1 januari 2024 in aanmerking komen voor een Regeling Vervroegd Uittreden (RVU). Voorwaarde hierbij is dat deze werknemers zich binnen een termijn van 2 jaar bevinden voorafgaand aan hun AOW-gerechtigde leeftijd.

Op basis van de uitgevoerde inventarisatie van reacties onder medewerkers van het waterschap is gebleken dat de huidige interesse in deze regeling beperkt is. Naar aanleiding van deze beperkte interesse zal de eerder begrote storting in de voorziening, evenals de daarmee samenhangende vermindering, komen te vervallen.

Overige voorzieningen

(bedragen x €1 mln.)

Omschrijving	Vermeerderingen	Interne verminderingen	Externe verminderingen
V850004 Vrz Rioolpersleidingen Oudendoorn	0,0	0,0	0,4
Totaal overige voorzieningen	0,0	0,0	0,4

Voorziening rioolpersleiding Oudendoorn (V850004)

Voor de verlegging van twee rioolpersleidingen nabij Oudendoorn zijn diverse onderzoeken uitgevoerd en de ontwerpen uitgewerkt. Dit levert (technische) uitdagingen op, doordat het een project van derde kruist. Hierover vindt afstemming plaats. Hierdoor kan de uitvoering niet in 2025 plaatsvinden.

Kengetallen

Op grond van de nieuwe verslaggevingsregels is opname van een aantal indicatoren verplicht. De indicatoren samen geven een beeld van de ontwikkeling van de financiële positie 2025.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is een maatstaf voor de mate waarin een waterschap in staat is om de nadelige gevolgen van risico's op te vangen. Waterschappen zijn wettelijk verplicht om de risico's die ze lopen in kaart te brengen en beleid te ontwikkelen om deze risico's af te dekken. Een deel van de risico's wordt afgedekt door afgesloten verzekeringen of gevormde voorzieningen. In paragraaf [weerstandsvermogen en risicobeheersing](#) wordt nader toegelicht.

Netto schuldquote

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van het waterschap ten opzichte van de belastingopbrengst en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en aflossingen op de exploitatie. Een hoge netto schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn. Of dat dit het geval is valt niet direct af te leiden uit de netto schuldquote zelf, maar hangt af van meerdere factoren, zoals de hoogte van de kapitaallastenquote (onderaan de pagina) en [reservepositie](#).

Onderstaande tabel geeft de verhouding weer tussen de netto schuld en de belastingopbrengsten van het waterschap.

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Begroot	Begroot (incl. wijzigingen)	Begroot (na bijstelling)
Vaste schulden	347,4	347,4	391,2
Belastingopbrengst	226,7	226,7	226,7
Netto schuldquote	153,3%	153,3%	172,6%

De schuldquote is gestegen als gevolg van het afsluiten van enkele geldleningen eind 2024, die nog niet voorzien waren in de Programmabegroting 2025. De VV is hierover afzonderlijk geïnformeerd. De komende jaren stijgt de netto schuldquote als gevolg van de investeringsopgave.

Wendbaarheid van de begroting

Deze indicator heeft betrekking op de verhouding tussen de totale kapitaallasten en de totale bruto-exploitatiekosten ('kapitaallastenquote').

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Begroot	Begroot (na wijziging)	Begroot (na bijstelling)
Rente & Afschrijving	40,7	40,7	37,3
Totaal Lasten	265,0	265,0	265,0
Kapitaallastenquote	15,4%	15,6%	14,1%

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de kapitaallasten als onderdeel van de begroting lager zijn dan begroot. Dit komt enerzijds door lagere rentelasten als gevolg van eind 2024 gunstig afgesloten geldleningen, en anderzijds door lagere afschrijvingen door onderrealisatie op de investeringen in 2024. Het renteomslagepercentage is geactualiseerd naar 2,39%, een aanpassing ten opzichte van in het percentage van 2,35% zoals opgenomen in de Programmabegroting 2025.

Bedrijfsvoering

Deze paragraaf beschrijft de stand van zaken van de volgende onderwerpen: organisatie ontwikkeling, sociale paragraaf en financiële rechtmatigheid.

Organisatie ontwikkeling

Onze ambitie om van Hollandse Delta de eerste klimaat robuuste delta ter wereld te maken in 2050 lijkt misschien nog ver weg, maar we moeten echt vandaag en morgen grote stappen zetten om te worden wie we willen, en misschien al wel moeten zijn.

Onze organisatie ontwikkelt zich dan ook voortdurend. Het hoge tempo van verandering in onze omgeving dwingt ons daartoe. Tegelijkertijd constateren we dat onze uitdagingen steeds groter en complexer worden. Naast een stijgend investeringsvolume als gevolg van onze vernieuwingsopgave en wijzigende wetgeving moeten we rekeninghouden met nieuwe grote opgaven, die verder reiken dan alleen ons waterschap. Klimaatverandering, druk op de leefomgeving, toenemende digitalisering en toenemende aandacht voor duurzaamheid zijn zomaar enkele opgaven en veranderingen die het werk van ons waterschap relevanter maken dan ooit, en gelijktijdig nieuwe eisen aan ons stelt. Deze ontwikkelingen stellen ons voor een stevige uitdaging. Een uitdaging die eisen stelt aan onze wijze van organiseren en sturen, maar ook aan onze vaardigheden en manier van (samen)werken binnen maar ook buiten onze organisatie.

Organisatie ontwikkeling is geen project of programma, maar een beweging van, voor, door en met mensen: onze Stroomversnellers. We versterken onze organisatie langs drie lijnen:

- onze structuur;
- onze manier van werken;
- en onze cultuur en samenwerking.

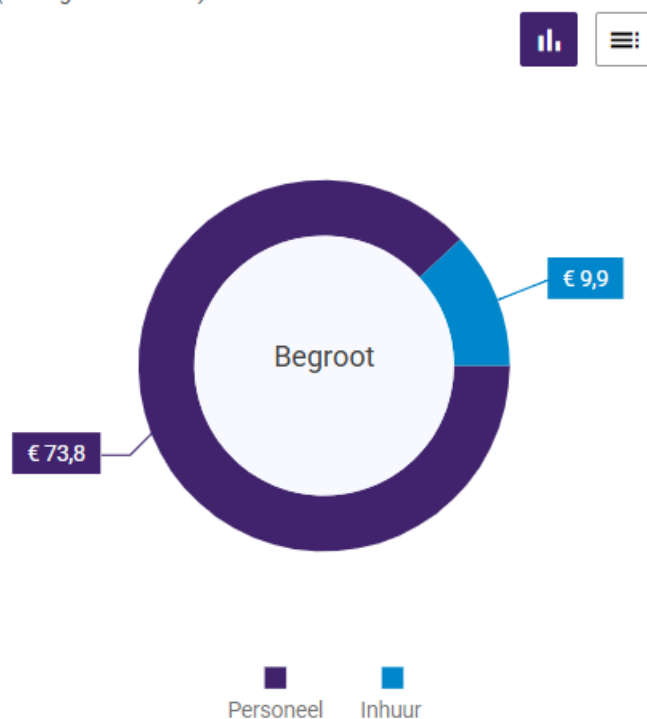
Om hier verder vorm aan te geven heeft de directie eind 2024 een besluit genomen over de voorlopige hoofdstructuur. Fasegewijs wordt in 2025 toegewerkt naar een nieuwe organisatie structuur die beter aansluiting vindt bij het werken in bredere (maatschappelijke) opgaven. Maar de beweging komt pas echt op gang door aandacht te besteden onze mensen. Aan de manier van werken, onze cultuur en samenwerking. De uitvraag voor de leerlijn leiderschap is inmiddels voorbereid en zal naar verwachting na de zomer starten. Ook andere leerlijnen worden verder uitgewerkt en gaan bijdragen aan nieuwe manieren van (samen)werken. Om de beweging te versnellen speelt communicatie een belangrijke rol. Onder 'Stroomversnellers' willen we medewerkers actief betrekken. Communicatie over onze organisatie ontwikkeling krijgt hiermee een herkenbare en aansprekende vorm.

Samen voor een wendbaar waterschap!

Sociale paragraaf

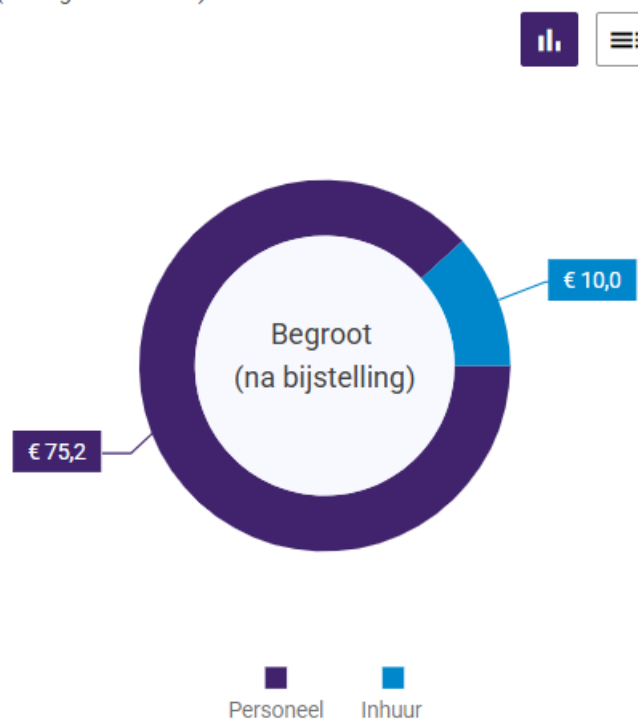
Capaciteitslasten - begroting

(bedragen x € 1 mln.)

Capaciteitslasten - begroting na bijstelling

(bedragen x € 1 mln.)

Capaciteit

In de programmabegroting voor 2025 is een totaal aan capaciteitslasten opgenomen van € 83,7 miljoen. De capaciteitslasten vormen het geheel van personele lasten en loonkosten (€ 73,8 miljoen) en inhuur (€ 9,9 miljoen).

Door te sturen op het totaal aan capaciteitslasten heeft de organisatie meer mogelijkheden gekregen om de capaciteit af te stemmen op de aard van de werkzaamheden.

Gezien de opgaven van Hollandse Delta is voor 2025 € 1,5 miljoen aan het capaciteitsbudget toegevoegd. Dekking hiervan vindt plaats uit het voordeel op de kapitaallasten (zie toelichting op het programma Bestuur en Organisatie) en het omzetten van materieel budget.

Ziekteverzuim

Op 1 april 2025 bedroeg het verzuim over de voorgaande 12 maanden gemiddeld 4,94%. Daarmee zit het verzuimpercentage van Hollandse Delta onder het sectorale gemiddelde van 2023 (5,2% bron: HR-monitor 2023).

In maart is gestart met de uitvoer van een preventief medisch onderzoek (PMO). Het PMO brengt de fysieke gezondheid en het mentale welzijn van onze medewerkers in kaart. Onze arbodienst onderzoekt of zij 'fit voor het werk' zijn en wat zij zelf kunnen doen om inzetbaar te blijven. Op basis van geconstateerde gezondheidsrisico's in het werk doen zij ook aanbevelingen aan de organisatie hoe deze te verminderen en hoe we kunnen blijven werken aan een veilige en gezonde werkomgeving. De resultaten van dit onderzoek worden in het derde of vierde kwartaal verwacht.

Personeelsverloop

Over het eerste kwartaal van 2025 bedroeg de uitstroom van medewerkers in dienst van Hollandse Delta 18 medewerkers (3%). Daar staat een instroom tegenover van 14 nieuwe medewerkers (2%).

Trainees / workmates

Hollandse Delta stimuleert de instroom van jongere medewerkers door het beschikbaar stellen van plekken voor trainees en workmates

In 2024 zijn twee nieuwe lichten trainees gestart, één lichting binnen het reguliere traineeprogramma van de samenwerkende waterschappen en één voor bedrijfsvoering. Deze traineeprogramma's lopen door tot in 2026. De zes beschikbare traineeplekken binnen Hollandse Delta zijn daarmee tot die tijd vervuld.

Daarnaast zijn is het traject 'workmates' bedoeld voor de instroom van medewerkers die via een beroeps begeleidende leerweg (BBL-opleiding) een opleiding volgen. Voor dit traject zijn vijf plekken beschikbaar, waarvan er momenteel vier worden ingevuld.

Participatiewet

Hollandse Delta heeft vanuit de Wet banenafpraak (ook wel participatiewet en/of participatiequotum) de taak om 25 banen (op basis van 25,5 uur per week) te realiseren voor mensen met een arbeidsbeperking. In totaal heeft Hollandse Delta in het eerste kwartaal van 2025 2,8 nieuwe banen gerealiseerd voor medewerkers binnen deze doelgroep. Het totaal aantal gerealiseerde banen komt per 31 maart 2025 daarmee uit op 19,3. Hiervan maken 4 banen onderdeel uit van de reguliere formatie en 15,3 plaatsen zijn gerealiseerd binnen de hiervoor beschikbare personeelskosten.

CAO en wijziging pensioenstelsel

Op 1 april 2025 hebben de sociale partners (werknemersvertegenwoordiging vanuit de VWW en de vakbonden aangesloten bij het CAO overleg) een onderhandelaarsresultaat bereikt voor een nieuwe CAO.

Het onderhandelaarsakkoord wordt nu voorgelegd aan de verschillende werkgevers en leden van de aangesloten vakbonden en bevat onder meer afspraken over:

- **Looptijd:** 2 jaar (van 1 januari 2025 tot 1 januari 2027).
- **Salarisverhoging:** per 1 januari 2025 worden de salarissen verhoogd met € 50,- bruto per maand op basis van een voltijdsdienstverband en daarbovenop een salarisverhoging van 3,3% (zijnde de jaarmutatie van de consumentenprijsindex (CPI) van het CBS over 2024).

- Per 1 januari 2026 een salarisverhoging van 1% en per 1 maart 2026 worden de salarissen naar verwachting verhoogd met de jaarmutatie van de CPI over 2025.
- **Thuiswerken:** de mogelijkheid om thuiswerkplek in te richten blijft onderdeel door een budget van €1.000,- per medewerker gedurende de looptijd van 5 jaar en behoud van de dagvergoeding. Deze wordt verhoogd naar €3,50 per dag (was €3,00).
- **Mobiliteit:** er komen meer mogelijkheden om op groene wijze naar het werk te reizen. Deze worden verder uitgewerkt in de CAO.
- **Overig:** in 2025 spreken de sociale partners verder over de betekenis van maatschappelijk verlof, voortzetting van de regeling vervroegd uittreden (RVU), aflossing studieschuld, verkorting van de arbeidsduur en verdere vergroening van de arbeidsvoorwaarden voor de sector.

Indien de leden instemmen met het akkoord worden de afspraken uitgewerkt in een nieuwe CAO. Waar nodig zal in de 2e begrotingswijziging bijstelling plaatsvinden van de personeelskosten.

Financiële rechtmatigheid

Rechtmatigheidsverantwoording 2025

Vanaf het verslagjaar 2025 is de rechtmatigheidsverantwoording ingevoerd. Het college van Dijkgraaf en Heemraden moet vanaf dit jaar zelf een rechtmatigheidsverantwoording afgeven in de jaarrekening. Om deze rechtmatigheidsverantwoording te kunnen afgeven is een aantal voorbereidende stappen gezet. Allereerst heeft de VV op 18 december 2024 een nieuwe financiële verordening en een nieuwe controleverordening vastgesteld. Ook is op 27 november 2024 het normenkader vastgesteld. Hiermee heeft de VV belangrijke kaders vastgesteld voor de rechtmatigheidsverantwoording. Dat betekent dat het college van D&H in 2026 – in de jaarrekening 2025 – aan de VV voor het eerst een rechtmatigheidsverantwoording zal voorleggen. De foutmarge bedraagt 2% van de totale lasten. Deze foutmarge is gebaseerd op landelijke wetgeving.

In deze paragraaf worden de geconstateerde fouten en onduidelijkheden boven de rapportagegrens toegelicht. De rapportagegrens met betrekking tot geconstateerde fouten en onduidelijkheden is door de VV vastgesteld op € 500.000. Voor WSHD zullen verantwoording en toelichting in belangrijke mate gericht zijn op inkoop en aanbesteden.

Bijlagen

Aansluiting

In onderstaande tabel worden de primitieve begrotingsbedragen per programma uit de Programmabegroting 2025 (inclusief tussentijdse wijzigingen) naast de begrotingscijfers voor de 1e begrotingswijziging gezet. Hiermee worden de mutaties die zijn doorgevoerd en leiden tot bijgestelde begrotingscijfers in beeld gebracht.

Bedragen x € 1 mln.

Omschrijving	Begroot 2025	Mutatie	Begroot 2025 (incl wijzigingen)
Saldo van baten en lasten voor bestemming	10,5	0,2	10,6
1 Waterveiligheid	23,0	0,0	23,0
Begroting (initieel)	23,0	0,0	23,0
VV-besluiten tussentijds	0,0	0,0	0,0
2 Voldoende en Schoon Water	69,9	0,0	69,9
Begroting (initieel)	69,9	0,0	69,9
VV-besluiten tussentijds	0,0	0,0	0,0
3 Waterketen	94,9	0,0	94,9
Begroting (initieel)	94,9	0,0	94,9
VV-besluiten tussentijds	0,0	0,0	0,0
4 Wegen	16,2	0,0	16,2
Begroting (initieel)	16,2	0,0	16,2
VV-besluiten tussentijds	0,0	0,0	0,0
5 Bestuur en Organisatie	28,8	0,2	28,9
Begroting (initieel)	28,8	0,0	28,8
VV-besluiten tussentijds	0,0	0,2	0,2
6 Dekkingsmiddelen	-222,2	0,0	-222,2
Begroting (initieel)	-222,2	0,0	-222,2
VV-besluiten tussentijds	0,0	0,0	0,0
Reserve mutaties	-10,5	-0,2	-10,6
7 Toevoeging aan reserves	0,1	0,0	0,1

Omschrijving	Begroot 2025	Mutatie	Begroot 2025 (incl wijzigingen)
Begroting (initieel)	0,1	0,0	0,1
VV-besluiten tussentijds	0,0	0,0	0,0
8 Onttrekking aan reserves	-10,5	-0,2	-10,7
Begroting (initieel)	-10,5	0,0	-10,5
VV-besluiten tussentijds	0,0	-0,2	-0,2
Saldo van baten en lasten na bestemming	0,0	0,0	0,0

In de VV van 9 oktober 2024 (iBabs 1235) is besloten om de kosten van 2025 voor de versterking van het bestuurlijk proces voor 100% te dekken uit de algemene reserves van de programma's (€ 0,2 miljoen). En voor de kosten van 2026 voor 50%.

Lijst van afkortingen

Afkorting	Verklaring
ALM	Asset Lifecycle Management
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
BBL	Beroeps begeleidende leerweg
BHV	Bedrijfshulpverlening
BOS	Beslissingsondersteunend Systeem
Burap	Bestuursrapportage
CCIWIS	Commissie Communicatie, Innovatie, Watereducatie, Internationaal en Strategie
CINTER	Commissie Internationale Zaken
D&H	Dijkgraaf en heemraden
DCMR	Dienst centraal milieubeheer Rijnmond
DPRA	Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie
DWA	Dutch Water Authorities
GOS	Goeree-Overflakke en Spijkenisse
HVC	Huisvuilcentrale Noord Nederland
HWBP	Hoogwaterbeschermingsprogramma
I&W	Infrastructuur en Waterstaat
ICT	Informatie- en Communicatietechnologie
KRW	Kaderrichtlijn Water
MBO	Middelbaar Beroepsonderwijs
MKI	Milieu Kosten Indicator
MT	Managementteam
NAP	Normaal Amsterdams Peil
NBWS	Nieuwe besturing watersysteem
NIS2	Network and Information Security Directive
NOVEX	Nationale Omgevingsvisie Extra
NVO'S	Natuur vriendelijke oevers
PBRK	Programmabreed Risicokrediet
PFAS	Poly- en perfluoralkylstoffen
PMO	Periodiek medisch onderzoek
RVU	Regeling Vervroegd Uittreden

Afkorting	Verklaring
rwzi	Rioolwaterzuiveringsinstallatie
SCL	Safety Culture Ladder
SGBP-3	Concept derde stroomgebiedbeheerplan
SNB	Slibverwerking Noord-Brabant
SVHW	Samenwerkingsverband Vastgoed informatie Heffing en Waardebepaling
TA	Technische Automatisering
TPI's	Tijdelijke pompinstallaties
VMBO	Voorbereidend Middelbaar Beroepsonderwijs
VO	Voortgezet Onderwijs
VV	Verenigde Vergadering
WBP	Waterbeheerprogramma
WINTER	Werkgroep Internationaal
WOZ	Waardering Onroerende Zaken
WRK	Waterschap RegieKamer
WSHD	Waterschap Hollandse Delta
WWKE	Wet Weerbaarheid Kritieke Entiteiten
ZH-PLG	Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied
ZV3T	Zettingsvloeiing Verlengde 3e Toetsronde